

INFORME 2008

OBSERVATORI DE NOUS CONSUMS DE DROGUES EN L'ÀMBIT JUVENIL

**DAVID PERE MARTÍNEZ ORÓ, JOAN PALLARÉS,
JOSEP ESPLUGA, MILA BARRUTI, GUILLERMO CANALES**

FUNDACIÓN IGENUS

Barcelona, gener de 2009

fundació@
igenus

ÍNDEX

EQUIP D'INVESTIGACIÓ 2008	2
1. INTRODUCCIÓ.....	3
2. METODOLOGIA.....	4
2.1 Emmarcament	4
2.2 Mostres i aplicacions	7
2.2.1 Enquesta en discoteques i <i>afters</i>	7
2.2.2 Enquesta autoadministrada d'itineraris.....	9
2.2.3 Bases de dades	9
2.2.4 Consideracions sobre l'informe de resultats	10
3. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES.....	11
4. ESTILS	12
4.1 Joves. Relació entre la festa i el consum de drogues	13
4.2 Influència de les noves tecnologies en les pautes relacionals juvenils.....	13
4.3 Ravers.....	16
4.4 Els joves llatinoamericans	17
4.5 Joves estrangers	21
4.6 La crisi entre la població juvenil.....	22
5. OCI I TEMPS LLIURE	23
5.1 Espais, temps i activitats (xarxes)	23
5.1.1 Espais públics.....	24
5.1.2 Espais privats	25
5.1.3 Locals d'oci	26
5.1.4 Festes autogestionades	29
5.1.5 Festes del cicle vital i anual i variacions estacionals.....	31
5.2 Oci i discoteques o " <i>afters</i> " (enquestes).....	31
6. ITINERARIS, MOBILITAT I RELACIONS	33
6.1 Visió general (xarxes).....	33
6.2 Caracterització d'uns quants itineraris.....	33
6.3 Mobilitat territorial i itineraris (enquestes).....	37
7. CONSUMS I DROGUES	41
7.1 Visió general (xarxes).....	41
7.1.1 Consums.....	41
7.1.2 Substàncies	41
7.2 Consums segons les enquestes.....	52
8. EFECTES I CONSEQÜÈNCIES	58
8.1 Valoracions i efectes positius i negatius.....	58
8.2 Conseqüències negatives	58
8.3 El recursos assistencials en drogodependències a Catalunya.....	58
8.3.1 Dificultats i resistències dels joves per accedir al tractament	59
8.3.2 Dificultats dels recursos assistencials.....	60
8.3.3 Imaginari dels joves	62
8.3.4 La clínica privada.....	63
8.4 Les lleis i els conflictes	63
8.5 Accidents de trànsit.....	64
8.6 Riscos i diferències segons el gènere o l'edat.....	66
Riscos segons el gènere.....	66
Riscos segons l'edat.....	68
9. MERCAT.....	69
10. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS	70
10.1 Conclusions.....	70
10.1.1 Joves i estils	70
10.1.2 Oci i temps lliure	71
10.1.3 Consums de drogues.....	72
10.1.4 Conseqüències	73
10.2 Recomanacions.....	73
11. BIBLIOGRAFIA.....	76

Director: Joan Pallarés

Assessor: Aurelio Díaz

Responsable de la informació de camp: Mila Barruti

Responsable d'informàtica: Josep Ramon Collado

Responsable de gestió: Ernesta Sánchez

Responsable coordinació d'equips de camp i d'enquesta: David Pere Martínez Oró i Guillermo Canales.

Responsable entrevistes a informants clau: David Pere Martínez Oró i Mila Barruti.

Anàlisi estadística: Josep Espluga

Secretària: Conxita Díaz

Equip de camp: Elisabet Albert, Daniel Calvo, Guillermo Canales, Rosa Castelló, Pep Cura, Irene Fraile, Jordi Gala, Víctor Galán, Tamara Gil, Antoni Llord, Lola Martínez, Sònia Méndez, David Pere Martínez Oró, Natalia Pérez, Núria Puentes, Mireia Rivas, Joan Roura, Mercè Roure, Núria Sala, Nil Sellès, Adela Simón, Noelia Vázquez i Guerau Xipell

Equip d'enquesta: Elisabet Albert, Marc Badosa, Daniel Calvo, Rosa Castelló, Pep Cura, Antón Figueras, Víctor Galán, Tamara Gil, Vanesa Mañas, Aida Mundo, David Pere Martínez Oró, Anna Pallarés, Mar Pallarés, Natalia Pérez, Núria Puentes, Joan Roura, Mercè Roure, Sylwia Sendyk i Adela Simón.

1. INTRODUCCIÓ

Presentem el desè informe de l'Observatori de Nous Consum de Drogues en l'Àmbit Juvenil¹, en el què hem intentat posar l'èmfasi en aquells fenòmens més recents i en les noves tendències del consum de drogues, sense oblidar les pautes ja consolidades i descrites en els anteriors informes.

Per a obtenir informació dels fenòmens consolidats, remetem al lector als diversos informes presentats, especialment a la publicació "*Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Metodologia i Informe evolutiu 1999 - 2005*". Després de 10 anys de funcionament, l'Observatori s'ha consolidat com un sistema de recollida d'informació i ha contrastat la seva validesa per oferir una visió dinàmica dels canvis i de les pautes consolidades.

Es manté l'esquema pel que fa els temes i els objectius inicials de l'Observatori. Així, com l'any passat, presentem de forma més extensa alguns aspectes més concrets i, com a novetat, d'altres aspectes i fenòmens emergents.

Volem seguir agraint el suport de les administracions a aquest Observatori permanent, portat a terme per un grup de professionals heterogeni.

L'Observatori, tampoc no seria tal sense la participació desinteressada de tantes persones que han compartit amb nosaltres el seu coneixement vers la realitat juvenil, oferint-nos-en el seu temps i facilitant-nos-en la tasca de recollida d'informació. Aquest agraïment és una prova de la consideració cap els seus coneixements i inquietuds davant la realitat que estudiem i afrontem.

¹ A partir d'ara l'Observatori.

2. METODOLOGIA

2.1 Emmarcament

L'articulació metodològica de l'Observatori es formulà en la proposta de 1998 i és presentada exhaustivament en l'informe de 1999. A més, es pot trobar una aproximació en la publicació "*Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Metodologia i Informe evolutiu 1999 - 2005*". Les bases metodològiques del primer projecte es mantenen estables actualment, els instruments i les tècniques utilitzades, però, s'han anat ajustant en funció de les necessitats plantejades, per a poder copsar millor el fenomen d'estudi.

Aquest 2008 hem introduït canvis en el procés de recollida d'informació motivats per un intent d'aprofundir amb més intensitat temes emergents o no tan estudiats en anys anteriors, i perquè després de 10 anys de recerca, tenim un coneixement prou exhaustiu dels temes estudiats que ens permet assolir aquestes noves orientacions i ajustos metodològics. Per això, hem reduït el nombre de fitxes d'informació procedents de les xarxes de l'equip de camp, augmentant-ne, però, la riquesa descriptiva de cadascuna d'elles. Des dels inicis, l'Observatori havia treballat amb l'objectiu d'obtenir unes 1.000 fitxes l'any. La informació acumulada en els darrers anys ens serveix de contrast i orientació per a les noves prospeccions del treball de camp, i degut a diversos factors, aquest alt volum d'informació comportava la ràpida saturació teòrica² (Glaser i Strauss, 1968) d'alguns dels fenòmens d'estudi.

En conseqüència, una part d'aquesta informació, oferia escasses novetats i pocs indicis nous. Per tal d'evitar aquesta situació, vam decidir reduir el nombre de fitxes per a potenciar la tramesa d'informació rellevant i novedosa donant-li més importància en el conjunt del sistema. Això implicava una reducció del nombre d'informants dels quals recollir informacions (fitxes) per a centrar-nos

² La saturació teòrica significa que no s'ha trobat cap tipus d'informació addicional que permeti els investigadors desenvolupar noves propietats de la categoria d'estudi (Trinidad, Carrero, Soriano, 2006: 27)

en els que podien oferir els temes i informacions a estudiar amb major profunditat.

A més, el perfil d'alguns col·laboradors potenciava la saturació, els motius eren diversos. En destaquem, però: les creixents dificultats per a sondejar i mantenir estable la xarxa d'informants³; haver disminuït les sortides nocturnes, o estar menys en contacte amb el consum de drogues. Això comportava que fessin trameses de fitxes d'informació molt semblants, on es feia referència reiteradament al mateix patró de sortida nocturna.

Per tal de reestructurar l'equip de camp, d'una banda vam sospesar la col·laboració d'alguns dels antics col·laboradors, i d'una altra, vam anar a cercar-n'hi de nous⁴, per "rejuvenir" l'equip de camp, crear noves xarxes d'informants i obtenir més volum d'informació dels més joves.

En decidir disminuir el volum d'informació procedent de les xarxes de l'equip de camp, vàrem decidir, com a contrapès, incorporar nous informants clau al sistema, ja que aquests aporten una visió general, però alhora exhaustiva i concreta sobre algun dels fenòmens d'estudi de l'Observatori, els quals coneixen de manera molt profunda i directa. Un ampli panell possibilita a l'Observatori obtenir de diferents fonts, indicis tant de nous fenòmens com dels ja consolidats. La informació dels informants clau permet, a més, dirigir les noves prospeccions de l'equip de camp retardant, en conseqüència, la saturació teòrica i potenciant-ne l'obtenció d'una informació més rica i contrastada. La cerca d'informants clau amb un perfil òptim per a l'Observatori, és una tasca lenta i laboriosa. Al llarg de 2008, però, hem augmentat progressivament el nombre d'informants clau, nombre que continuarà creixent durant el 2009.

En conseqüència, el resultat ha estat que s'ha obtingut més informació de consums intensius i de risc així com de temes emergents. En l'informe 2007 vàrem posar especial èmfasi en conèixer la situació dels recursos assistencials de les drogodependències a Catalunya. Al llarg del 2008 hem continuat amb la recerca, entrevistant a diferents perfils de professionals relacionats amb el

⁴ Aquesta és una tasca que fem tots els anys, ja que hi ha altes i baixes a l'equip de camp, i estava previst en el disseny, però ara s'ha fet amb més amplitud.

tractament de les drogodependències. A més, per a aprofundir en l'opinió dels joves s'ha utilitzat la tècnica dels grups de discussió. Vam realitzar tres grups de discussió, que ens permeten copsar l'imaginari juvenil sobre els recursos assistencials a Catalunya. Els joves participants eren consumidors recreatius de drogues il·legals desvinculats de consums problemàtics.

També hem continuat estudiant amb més detall la utilització dels espais públics per part dels adolescents i joves, especialment els immigrants, que era un dels temes preferents el 2007.

Pel que fa als instruments estandaritzats s'han realitzat petites modificacions per adaptar-los a les necessitats actuals. En l'enquesta en discoteques vàrem suprimir dos ítems, degut a que allargaven els temps de l'aplicació de l'enquesta i no aportaven informació rellevant. En els itineraris vàrem afegir codis sobre drogues minoritàries i de contextos de festa, que fins al moment no havien estat recollits.

Com d'altres anys, quant al procés de recollida d'informació, l'Observatori recull informació directa sobre els diferents consums de drogues en el seu context, ho fa de manera constant i l'equip directiu l'analitza de manera continuada. Els indicis recollits són contrastats i triangulats i orienten les prospeccions següents. Per fer-ho, s'elaboren instruccions concretes per a l'equip de camp perquè les observacions estiguin centrades en les novetats, en allò que es considera més rellevant o del que es té menys informació, a més d'allò que es manté malgrat les modificacions. Es realitza mitjançant diverses fonts, aplicacions i tècniques que recullen informació de les diferents poblacions diana i que són triangulades fins arribar al punt de saturació.

A més de l'equip directiu que analitza la informació, coordina i pren decisions, l'Observatori ha comptat amb 19 col·laboradors⁵ directes que, en diferent grau i distribuïts per tot el territori, han anat recollint la informació, tant de les pròpies activitats i de l'observació directa com de les seves xarxes.

El nucli d'informació més important prové de les xarxes de camp dels col·laboradors i dels informants claus. Les xarxes de camp dels col·laboradors

⁵ A més han participat 4 col·laboradors que no apareixen al recomptes de la base de dades, i els seus informants per problemes amb l'aplicació informàtica.

estan constituïdes, sobretot, per consumidors, usuaris i professionals del món de la nit, a més d'altres persones relacionades amb els joves, l'oci o les drogues. Els membres d'aquestes xarxes informen regularment als nostres col·laboradors de fets concrets i fonamentats sobre les àrees o temes que coneixen directament. Els col·laboradors realitzen també observacions directes de les seves interaccions en els contextos estudiats i n'elaboren informes breus.

Així mateix, hi ha una xarxa d'informants clau configurada com a quadre. Xarxa constituïda per professionals i experts que són entrevistats a fons, un cop l'any sobre la seva àrea de coneixement i experiència. Com ja hem explicat, enguany hem augmentat el nombre d'informants clau.

Les xarxes de col·laboradors, les de camp i els informants clau, aporten el nucli de la informació. La direcció de l'Observatori, realitza posteriorment una comprensió de la informació obtinguda i organitza aquest trencaclosques de manera coherent en l'informe de resultats que presentem.

2.2 Mostres i aplicacions

A més de la informació qualitativa procedent de les xarxes, s'apliquen dos instruments estandarditzats: l'enquesta en *discoteques i afters* i la *fitxa d'itineraris*.

2.2.1 Enquesta en discoteques i afters

Per tal de facilitar la comparació de les dades amb els resultats de les enquestes dels anys anteriors, tot buscant l'estabilitat de la població diana, hem procurat mantenir la mostra de macrodiscoteques, discoteques i "afters" de Catalunya seleccionada tot seguint criteris tipològics (variabilitat de situacions i importància). Aquesta mostra és revisada cada any abans de decidir-ne la permanència dels locals o la seva substitució per d'altres d'equivalents.

L'any 2008 l'enquesta s'ha aplicat a una mostra de 393 individus. Un cop feta la selecció dels locals (11 en total), la mostra va ser estratificada

proporcionalment segons franges horàries (de màxima aflluència i l'anterior i posterior a aquesta: des de les 00.00 fins a les 10.00 del matí). El procés d'enquesta es va realitzar durant el de cap de setmana del 24 de maig de 2008⁶. Els enquestats van ser seleccionats a l'entrada dels locals o en zones de pas (una minoria) seguint-ne un criteri sistemàtic: un de cada 5, iniciant-se la selecció en franges de 5 minuts a partir de l'hora d'inici de les franges horàries fixades en l'estratificació i procurant d'equilibrar la mostra segons si entraven o sortien dels locals.

Del total de candidats a ser enquestats seleccionats, 1 de cada 3, aproximadament, no va voler respondre l'enquesta (una proporció que es manté estable des de 1999). Quant a les negatives, la raó principal donada pels enquestats va ser la pressa i aquestes negatives van ser particularment freqüents en les zones de pas.

Tot i que aquesta mostra no es pot considerar representativa de tota la població jove de Catalunya al llarg d'un període de temps prou ampli, donades les característiques de la mateixa en permet l'extrapolació dels resultats, com a mínim, a la subpoblació de joves que va a les discoteques.

Hem realitzat una anàlisi estadística bàsica de les dades principals obtingudes amb un objectiu essencialment descriptiu, i com a complement i contrast de la informació obtinguda d'altres fonts:

1. Test khi-quadrat d'independència d'atributs. En els casos en què s'han detectat associacions significatives, solament hem considerat com a vàlids els tests amb nivell de significació inferior al 0.05 i en els quals el percentatge de cel·les amb freqüències esperades menor de 5 no ha superat el 37% del total de cel·les.
2. Prova t d'Student de comparació de mitjanes de mostres independents i anàlisi de regressió.

⁶ Un dels locals es va fer el 31 de maig.

2.2.2 Enquesta autoadministrada d'itineraris

Els col·laboradors apliquen al llarg de l'any als membres de les seves xarxes que són consumidors de drogues, un instrument d'enquesta autoadministrada estandarditzada, la *fitxa d'itineraris* que recull, seqüencialment, una sortida de festa, des de l'inici fins a la tornada a casa, respecte a cada un dels llocs que configuren l'itinerari: durada de l'estada, localitat, franja horària, amb qui està, activitats realitzades, estat d'ànim, drogues consumides, altres consums (aliments i begudes no alcohòliques) i mitjà de transport emprat en el desplaçament. Es recull també de cadascun dels itineraris la data, les dades sociodemogràfiques de qui el realitza i les despeses. Aquest any, utilitzant una grandària de mostra similar als anys anteriors, s'han aplicat un total de 97 itineraris.

2.2.3 Bases de dades

La base de dades d'informants en recull les característiques definitòries i és el resultat de les indagacions i els contactes realitzats pels membres dels equips de camp per construir les mateixes xarxes.

La base inclou les característiques sociodemogràfiques dels membres de les xarxes, el tipus i la qualitat de la informació que poden aportar i sobre quins temes, i també, el grau d'accessibilitat i de col·laboració. De les 395 persones que integraven les xarxes el 2007 hem passat a 161 enguany.

Com a resultat del treball realitzat aquest 2008 s'han elaborat 429 fitxes amb informació de camp, per mitjà de l'aplicació informàtica que n'unifica els criteris i en permet la classificació temàtica. La informació obtinguda aquest any prové de 131 informants diferents: 64 de les xarxes, 48 són informants clau i els 19 restants són col·laboradors de l'Observatori.

De la xarxa de camp, cal destacar que el 25% són consumidors de drogues i que més de la quarta part està directament relacionada amb els ambients que ens interessen (<<món de la nit>>), bé com a professionals o formant-ne part

com a usuaris, i que poden aportar informació valuosa que no s'obté d'altres fonts indirectes. La major part dels 48 informants clau són professionals de la intervenció des de diferents camps o experts en temes relacionats amb els joves o les drogues; la resta, una minoria, són professionals del <<món de la nit>> i del lleure.

Hem fet una anàlisi qualitativa de contingut de tota la informació recollida: col·laboradors, informants de les xarxes de camp i informants clau. Aquesta informació ha estat considerada a dos nivells relacionats: conjunt de la informació i segons categories analítiques.

2.2.4 Consideracions sobre l'informe de resultats

En l'Informe, hem considerat conjuntament, d'una banda la informació obtinguda dels col·laboradors, dels informants de les xarxes de camp i clau i, d'una altra, els resultats de les enquestes. Ho fem indicant-ne l'origen de la informació.

Tota la informació de les xarxes de camp i clau, a més d'informació personal, fa referència a terceres persones i situacions que coneixen directament.

Les poblacions diana del treball de camp (xarxes) i de l'enquesta són diferents, amb cautela, podem considerar que la informació de camp es refereix aproximadament a la submostra de consumidors de drogues de l'enquesta en discoteques i a la de la fitxa d'itineraris.

Donada la complexitat de la realitat estudiada i de la metodologia utilitzada, mantenim les cauteles metodològiques manifestades en els informes anteriors relatives a les possibilitats d'aquest instrument, a la vegada que corroborem que aquesta estratègia, tot i la seva complexitat, és adequada per a construir un mapa anual sobre els canvis i regularitats en les formes de consumir drogues dels joves catalans i els contextos on ho fan.

3. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES

Les característiques sociodemogràfiques predominants de les persones **enquestades** són les següents:

En general, s'observa que entre els enquestats predominen els homes (són majoria, com l'any anterior), així com la franja d'edat dels joves entre 20 i 24 anys. La mitjana d'edat és de 23,7 anys (la dels homes és de 24,3 anys i la de les dones de 22,8 anys) (les diferències d'edat són estadísticament significatives). Quasi la meitat treballa (el 70% si es té en compte els que a més estudien), mentre que una quarta part es dedica només a estudiar, al voltant del 45% tenen estudis secundaris i una proporció similar, estudis superiors. La gran majoria (gairebé dues terceres parts) viuen amb els pares, al domicili familiar, i la major part d'ells paguen les despeses de les activitats de lleure amb ingressos propis (treball). Es tracta de proporcions similars a les de l'enquesta del 2007.

La mostra d'itineraris és composta per 97 persones, de les quals el 59% són homes i la resta dones. El 60% tenen més de 25 anys. La mitjana d'edat és de 26 anys.

4. ESTILS

Com hem apuntat des dels primers informes, l'estil juvenil manifestat per un jove, independentment del grau d'identificació amb ell, explica només en part i no sempre en tots el casos, el consum de drogues. Joves amb el mateix estil juvenil mantenen posicions i actituds diferents davant del consum de drogues. Els joves parlen d'estils juvenils i utilitzen aquests conceptes, però aquests són instruments amb limitacions per a explicar i diferenciar el complex "món" del consum de drogues. Seguint aquest intent de diferenciar el comportament dels joves, creiem que la classe social, les diferències d'edat i les de gènere⁷, així com el grup d'iguals, els estils de vida i la influència de diverses conjuntures socials⁸, són molt més productius per a aquest fi.

Dit això, hi ha un ventall d'elements referents als joves que han estat constatats en els darrers anys i que aportem de forma resumida:

- El tipus de consums que fan els joves denota alguns aspectes del seu comportament respecte a la festa i al consum de drogues, en el seu joc de diferenciació. Així, el consum de certs productes dirigits als joves marquen diferències entre ells.
- Les grans corporacions de la moda s'han apropiat de les estètiques i creacions juvenils, convertint-les en productes de consum.
- Les etiquetes estètiques (punk, heavy, rocker, skin, etc.) segueixen perdent la càrrega ideològica que les sustentava.

Malgrat l'esmentat, cada any presentem diferents aspectes que considerem rellevants en relació als estils i tipus de joves.

⁷ Al capítol 8 fem una aproximació a les diferències d'edat i gènere.

⁸ Com la precarietat laboral, l'alt preu de l'habitatge i els llargs itineraris acadèmics, entre d'altres.

4.1 Joves. Relació entre la festa i el consum de drogues

En els darrers informes hem descrit com la majoria de joves s'emmarquen en dos grans tipus, segon les relacions que mantenen amb la festa i el consum de drogues. El primer tipus és el més estès. Són joves que surten amb una assiduïtat variable, no tots el caps de setmana, que intensifiquen, però, les sortides a l'estiu i les disminueixen a l'hivern. Consumeixen alcohol, alguns cànnabis i una minoria d'ells altres drogues il·legals, principalment cocaïna. Es retiren dels espais de festa abans. És infreqüent que vagin a *afters* i *raves* o que realitzin d'altres activitats durant el matí després de la festa.

El segon tipus és menys nombrós. Són joves que surten gairebé tots el caps de setmana, de vegades més d'un dia. El cicle estacional influeix poc en el nombre de sortides, però degut a la menor oferta, a l'hivern poden reduir la durada de les sortides. Alguns freqüenten *raves* i *afters*. A més del consum d'alcohol i cànnabis, estan més propers als estimulants i una part important d'ells els consumeixen, principalment cocaïna, d'altres també MDMA, speed i, en menor mesura, d'altres drogues.

En els darrers anys, a més d'aquests dos tipus, hem detectat i descrit l'emergència i l'augment de joves de més de 25 anys, que van deixar de sortir durant un període de temps, o en van disminuir molt la intensitat i la freqüència de les sortides, pel fet de tenir parella, voler disminuir el consum de drogues i freqüentment, perquè havien assumit més compromisos amb la feina o la família. Després de produir-se algun canvi, pel que fa a la feina o la parella, alguns tornen a incorporar-se a la festa recuperant-ne la intensitat i la regularitat d'èpoques anteriors.

4.2 Influència de les noves tecnologies en les pautes relacionals juvenils

Les noves tecnologies han alterat les pràctiques relacionals d'una part important de la població, especialment dels adolescents i joves. Des de l'Observatori volem endegar una aproximació a com les noves tecnologies

estan alterant les pràctiques relacionals dels adolescents i joves, i com influeixen en la manera d'entendre el consum de drogues i les sortides nocturnes.

Per fer-ho enunciarem una sèrie de premisses apuntades pels informants clau.

- Les noves tecnologies, com els mòbils, les consoles, però especialment els ordinadors, han adquirit un paper rellevant, gairebé central, en la vida quotidiana de molts adolescents i joves.
- Els adolescents i els joves, en el seu afany de diferenciar-se dels comportaments paterns i dels adults en general, troben en aquestes tecnologies una nova manera de relacionar-se i d'escenificar la seva distància amb els adults, excepte una minoria que ja està mancada de dedicació de temps per parts dels seus pares.
- Alguns adolescents i joves passen molt de temps davant les pantalles. Són una minoria, però cada vegada es detecten més adolescents per als quals gairebé l'única activitat lúdica del cap de setmana és jugar i relacionar-se amb els amics mitjançant l'ordinador.
- En la socialització dels adolescents i joves cada cop té més pes la comunicació mediada per ordinador (CMO). Les xarxes socials virtuals, la missatgeria instantània i els jocs en xarxa són molt apreciats per ells i incideixen en llurs formes de comunicació, aprehensió de la realitat i socialització. Els paràmetres relacionals que regeixen la CMO i els significats construïts en entorns virtuals, són qualitativament diferents als que es donen en les relacions directes "cara a cara", i en part, disminueixen els encontres personals. Per tant, les emocions, els conflictes i les relacions es gestionen mitjançant nous paràmetres relacionals, diferents als de la majoria dels pares i de gran part dels adults.

En conseqüència i pel que fa als fenòmens d'estudi de l'Observatori:

- Per a molts joves, comprar i ser usuaris de certes tecnologies és un ritual de pas cap a l'adolescència i la joventut. Si, fins ara, per a molts

joves aquest ritual venia marcat per les sortides nocturnes i el consum de drogues ara, en part, aquest ritual s'ha dirigit cap a l'ús sense la presència adulta d'aquestes noves tecnologies de la informació i de la comunicació, la qual cosa pot estar endarrerint l'inici al consum de drogues o disminuint-ne el consum. També pot estar generant una menor presència d'adolescents i joves en els espais públics de sociabilitat i de consum de drogues.

- Una part dels adolescents d'entre 13-15 anys estan retardant el moment d'incorporar-se als contextos d'oci nocturn degut al consum de pantalla (CMO). La majoria poden realitzar algunes sortides nocturnes, però la freqüència, la intensitat i, sobretot, el valor simbòlic que adquireixen aquestes sortides, són diferents a com eren per a les generacions anteriors.

Contràriament, aquestes tecnologies també introdueixen canvis en les maneres de sortir de festa i en els consums de drogues:

- Els locals d'oci nocturn, coneixedors del poder de les noves tecnologies, difonen les festes, regalen entrades o fan descomptes, a partir de les xarxes socials virtuals. Per tant, els joves connectats tenen més oportunitats d'assabentar-se de les ofertes festives i de gaudir-ne.
- Les xarxes socials virtuals són un bon mecanisme per a difondre festes privades, especialment d'aniversari però cada cop més, també *raves* i d'altres festes (festes per estudiants Erasmus, etc.)
- Les xarxes socials virtuals són un espai idoni per a difondre els registres digitals (fotos i vídeos) de les sortides nocturnes. Aquests permeten reviure la festa entre els grups d'amics, mitjançant els seus comentaris escrits. Això, a més de possibilitar una major difusió del succeït en la sortida nocturna, pot estar influïent en magnificar determinats comportaments, entre d'altres, els generats pel consum de drogues, sobretot dels més intensius, ja que permet recrear l'esdevingut la nit anterior i comparar-ho amb els comportaments d'altres joves repetidament. Aquests comportaments poden donar conversa per a

molts dies i fins i tot preparar una “festa” més gran en un futur i, en certa mida, potenciar el consum de determinades substàncies que afavoreixin no avergonyir-se d’aquestes activitats.

- Els joves utilitzen la xarxa virtual per buscar informació sobre les diferents drogues, els consums i els seus efectes, tant en el que són blogs i pàgines personals, com en fòrums especialitzats, pàgines comercials, etc.
- Aquests espais virtuals, per a una minoria, són una oportunitat per comprar drogues, “parafernàlia” per la seva producció i precursors de les mateixes.

4.3 Ravers

Raver o raver és un terme d’argot juvenil utilitzat per a denominar a la persona que freqüenta les festes denominades *raves*, i fer-ne d’aquest fet un element identitari. En els últims anys hem assistit a la progressiva difusió d’aquest estil juvenil. En l’actualitat, encara que minoritari, aglutina joves marcadament diferenciats dels altres estils juvenils, ja que solen freqüentar menys els altres espais i locals de festa, la seva preferència per la música electrònica (hard-teck, drum&bass, trance i altres) i una estètica característica⁹, a més de tenir propers certs tipus de drogues no tant difoses entre la resta de joves (l’speed, la MDMA i la ketamina¹⁰).

Entre els que es consideren a sí mateixos com a ravers, podem trobar dos tipus de joves: un, per als quals aquest element identitari defineix gran part de la seva vida social, i un altre, per als quals les raves solament són el seu espai de festa preferit durant el cap de setmana.

⁹ Roba fosca, normalment negra, gorra amb complements metàl·lics, cinturons de punxes, botes de muntanya o bambes. Poden portar rastes o crestes als cabells.

¹⁰ Una minoria la consumeixen, així com l’heroïna, punxada.

Per a l'Observatori, els *raveros* són un col·lectiu que mereix una especial atenció donades les conductes de risc que n'assumeixen. Entre les que destaquem:

- **Llargs desplaçaments.** Les *raves* organitzades en zones rurals, a les quals s'hi arriba, normalment, per camins i pistes forestals, comporten un major risc en el desplaçament.
- **El consum de drogues.** El consum de drogues està molt present i proper en els *raveros*, aquesta proximitat comporta la possibilitat de construir una normalitat en el consum de drogues, disminuint, en conseqüència, la percepció que tenen del risc.
- **La duració de les festes.** Les festes duren normalment més de 12 hores i, en ocasions, més d'un dia. Això, unit al consum de drogues, comporta que es dormi i mengi insuficientment.

Una part en augment dels joves menors de 30 anys usuaris dels recursos de reducció de danys, provenen del col·lectiu *ravero*, especialment treballers europeus. Els esmentats recursos, a més de ser útils per a realitzar consums "segurs", són apreciats pel component de "calor" que ofereixen.

Alguns adolescents estan adoptant l'estètica *raver* per a diferenciar-se dels iguals, a més de simbolitzar una transgressió i un malestar vers el món dels adults.

4.4 Els joves llatinoamericans

Degut a l'augment, en els darrers anys, de joves de procedència llatinoamericana gràcies als processos de reagrupament familiar, s'ha difós l'estètica hip-hop a les nostres contrades. Des de l'Informe de 2006, on ja donàvem raó de que era un estil en difusió, hem augmentat les prospeccions entre ells. A més, molts adolescents i joves que en anys anteriors havíem categoritzat com a joves de barri, en l'actualitat llueixen una estètica hip-hop.

En alguns municipis, els tècnics que treballen amb joves, fan referència sovint a l'excés de població immigrant, la qual cosa ha generat entre els autòctons, la

preocupació per si s'estan originant "guetos", degut a les seves condicions socials. Malgrat aquesta percepció, val a dir que en els centres educatius i en les reunions en els espais públics, es genera la convivència i la formació de grups de joves de diverses nacionalitats.

Els joves llatinoamericans, en ocasions, han estat estigmatitzats i associats erròniament amb bandes llatines, degut a la seva estètica (la majoria hip-hop), al seu lloc d'origen i a la difusió que n'han fet del fenomen els mitjans de comunicació. A més, la presència de joves llatinoamericans en els espais públics i en els centres educatius, ha despertat certa preocupació entre diversos agents socials. Aquest i d'altres factors que exposarem a continuació, comporten una atenció especial cap els joves llatinoamericans, malgrat ser una minoria els que pertanyen a les bandes juvenils.

Per entendre la situació d'aquests adolescents hem d'analitzar el paper que en la socialització juga el grup d'iguals. En aquest sentit, és molt palès entre ells, el sentiment de pertinença al grup en la construcció de la seva identitat, i en la canalització de diferents malestars provocats per algunes situacions vitals per a la seva posició social en l'actualitat, i en les seves perspectives plausibles de futur.

Un aspecte important per a entendre les dificultats i necessitats dels joves llatins és les relacions que mantenen amb la família, que a vegades poden ser font i desencadenant dels malestars emocionals del jove. D'entre el diversos fenòmens que afecten la relació, en destaquem:

- **Procés de reagrupament.** La majoria dels joves llatinoamericans han arribat mitjançant el procés de reagrupament familiar. Aquest procés comporta deixar la vida en el país d'origen per a anar-ne a cercar una d'incerta al nou país. Alguns joves realitzen aquest procés en contra de la seva voluntat. Un cop migrats es poden trobar amb noves situacions familiars que no imaginaven com ara son, la presència de nous conjugues dels pares o de germans petits.
- **Pares desautoritzats.** Alguns d'aquests joves poden haver crescut sense la presència dels pares. Un cop realitzat el reagrupament, els

pares i les mares poden esdevenir desconeguts per als joves, ja que aquests havien crescut a càrrec d'altres parents directes en el seu lloc d'origen. Això, unit al malestar generat per migrar i a les noves condicions de vida, pot generar que els pares no siguin vistos com a figures autoritzades.

- **Absència de progenitors.** Degut a la feina, l'estil de vida o d'altres circumstàncies, els pares poden absentar-se de la llar familiar per la qual cosa els adolescents passen moltes hores sols i tenen la possibilitat de gestionar aquests temps sense adults. En ocasions, fins i tot, els pares no poden atendre els requeriments dels centres educatius.
- **Els pares se senten desbordats.** Aquesta situació apareix quan els pares manifesten malestar davant la impossibilitat de controlar les activitats dels seus fills, agreujada quan arriben queixes del centre escolar, com absentisme i/o problemes de comportament, o denúncies per baralles o d'altres situacions conflictives.
- **Bens de consum.** Per a pal·liar aquestes situacions i per a guarir els dèficits atencionals generats, alguns pares solen servir-se de la compra de bens materials molt valorats entre els adolescents.

El malestar emocional que provoquen les diferents situacions vitals s'escenifica en diferents situacions i contextos:

- **Sistema educatiu.** Per a aquests adolescents, encaixar-se en un sistema educatiu desconegut, més quan estan en una situació vital i social difícil, pot comportar una **falta d'adaptació al sistema educatiu**, que en ocasions desencadena en **absentisme** i **fracàs escolar**.
- **Utilització dels espais públics.** La falta d'espais privats propis i el baix poder adquisitiu comporten que utilitzin més els espais públics i, per tant, que es facin més visibles pels autòctons que competeixen per l'accés limitat a aquests espais, els quals són idonis per a les reunions grupals ja que en faciliten les relacions més o menys nombroses i la socialització.

- **Consum de substàncies.** Prendre drogues (alcohol, tabac i cànnabis) en aquestes situacions, pot funcionar com un mecanisme de transgressió i canalització d'aquestes emocions complexes.
- **Desaparèixer els caps de setmana.** Un aspecte detectat és que hi ha joves que desapareixen de les llars familiars durant el cap de setmana. Aquestes conductes preocupen els pares i els professionals, ja que és en aquests moments quan se n'assumeixen més riscos. Les noies són les que realitzen més aquestes conductes ja que així es relacionen amb nois més grans.
- **Resistències a la institucionalització.** Diferents grups de joves llatinoamericans mantenen serioses resistències a participar en les activitats específicament programades per a ells des de diferents entitats i col·lectius. Consideren que és una pèrdua d'identitat grupal participar i col·laborar amb les institucions. Les activitats autogestionades són les que tenen més bona acollida, tot i que amb la insistència dels educadors de carrer, acaben participant en les activitats per a ells programades.

Els informants clau exposen que la situació vital en què viuen aquests joves, pot generar problemes de convivència amb la comunitat, la qual cosa desencadena queixes veïnals. Aquests problemes se solen manifestar com:

- **Reunions en cases particulars durant l'horari escolar,** quan els pares estan treballant. De vegades n'organitzen reunions nombroses i, en ocasions, fins i tot festes.
- **Reunions en els espais públics.** Les reunions en els espais públics poden provocar queixes dels veïns, alarmats per la competència per un espai limitat. La brutícia i el soroll són els motius més recurrents per a formalitzar les queixes, ja que gairebé no hi ha baralles ni aldarulls.

Aquests joves, no solament s'enfronten a les dificultats socials esmentades sinó que en pateixen dificultats per a incorporar-se al mercat laboral. Molts han **abandonat el sistema educatiu** sense obtenir l'ESO, alguns han continuat amb Plans de Garantia Social (PGS), i d'altres han realitzat algun Pla de Transició al Treball (PTT), per tant, solament una minoria ha arribat als mòduls

de grau mitjà. Aquestes situacions, comporten que molts d'ells treballin en **feines poc qualificades i precàries** amb les quals no se senten identificats. Les dificultats per a trobar feina es veuen agreujades per l'**estigma** de ser immigrant. Molts d'ells, davant d'aquesta situació, opten o es veuen abocats a no treballar regularment obtenint-ne ingressos de feines esporàdiques o no regulades. D'altres, tenen resistències a l'hora de **buscar feina fora del seu entorn immediat**.

En molts locals d'oci nocturn, els controladors d'accés tenen indicacions expresses de no deixar entrar els joves amb aquesta estètica. La dificultat per accedir als locals potencia les reunions en els espais públics.

4.5 Joves estrangers

Barcelona i la costa catalana continuen sent destinacions apreciades per els joves europeus i nord-americans. En l'informe de 2006 i en el de 2007 presentàvem com proliferava una major oferta de locals d'oci nocturn per a aquests joves, principalment a Ciutat Vella de Barcelona. El 2008, la proliferació de locals ha continuat.

També han proliferat al centre de Barcelona, els apartaments de lloguer destinats a turistes. En ocasions, les festes en aquests pisos poden generar conflictes de convivència amb els veïns degut al soroll i la brutícia en els espais comuns.

La major presència de locals pensats per a turistes, amb preus més cars, ha provocat el desplaçament d'alguns joves autòctons cap a d'altres zones d'oci de Barcelona, la qual cosa genera la diferenciació dels locals exclusivament dirigits als joves turistes, d'aquells en els quals també hi ha presència d'autòctons. Tot i això, les discoteques de la zona continuen acollint tant a estrangers com a residents. Els conflictes en aquesta zona d'oci nocturn venen provocats pel consum compulsiu d'alcohol.

Malgrat el que hem dit, sembla que els joves estrangers residents a Catalunya - col·lectiu en augment en els darrers anys- rebutgen l'oci i la festa pensada pels turistes. Aquests, independentment dels gustos i les preferències, solen utilitzar

els contextos de festa dels autòctons, en part com a símbol d'integració en la societat d'acollida. A més, la majoria estan integrats en xarxes socials autòctones, creades a partir de la feina o els estudis.

4.6 La crisi entre la població juvenil

En l'informe 2007 vàrem exposar com alguns fenòmens, com ara l'alt preu de l'habitatge i la precarietat laboral, a més de retardar la incorporació al món dels adults, facilitaven les sortides nocturnes i, per extensió, el consum de drogues.

Com a conseqüència de la crisi econòmica ha augmentat l'atur juvenil, han disminuït les ofertes laborals, ha augmentat la precarietat laboral i està augmentant el preu dels pisos de lloguer -especialment en l'àrea metropolitana de Barcelona-. Arran de les situacions esmentades, una part de la població jove, especialment aquells que han perdut la feina¹¹, han perdut poder adquisitiu. A manca d'ajudes institucionals, la família funciona com a matalàs amortidor per pal·liar les dificultats econòmiques dels joves.

La crisi econòmica, per a la majoria de joves, no ha alterat el nombre de sortides nocturnes, alguns, però, han disminuït la despesa en aquestes sortides. Alguns han augmentat el nombre de reunions en els espais privats i han disminuït la visita als locals d'oci nocturn. En general, s'han potenciat les estratègies per a gaudir de les sortides nocturnes reduint les despeses.

¹¹ Alguns d'ells degut a les condicions de precarietat laboral en què treballaven no han tingut dret al subsidi d'atur

5. OCI I TEMPS LLIURE

5.1 Espais, temps i activitats (xarxes)

Les tendències referents a la gestió del temps i les sortides nocturnes són relativament estables. Com en anys precedents continuem trobant dos grans categories de joves.

- La primera i més nombrosa està formada per joves per als quals els temps formals-informals estan ben delimitats, així com els dies feiners-festius. Les sortides nocturnes intensives les realitzen durant el cap de setmana.
- La segona, molt minoritària encara què any rera any es va apreciand, està formada per joves per als quals no existeix una clara diferenciació entre els dies feiners i els festius degut al tipus de feines que desenvolupen i a les condicions laborals d'aquestes. Aquests joves, poden sortir de festa tant els dies feiners com els laborables.
- També s'aprecia l'augment del nombre de joves que ni estudien ni treballen i que poden sortir tots els dies de la setmana, sempre i quan tinguin suficients diners. Solen viure amb els pares, sense responsabilitats socials i tenen poques expectatives de trobar feines regulades. Els que disposen de menys diners, solen buscar festes "alternatives" més barates que les dels locals de pagament.

Les sortides dels dies feiners segueixen sent en contextos de proximitat, excepte per a la minoria que surt més assíduament i, especialment, per a alguns universitaris que tenen una oferta específica de festes, entre ells els Erasmus. Tret d'aquests últims, quant a la resta de joves s'aprecia una disminució de les sortides en dies laborables ja que la crisi està concentrant les sortides als dissabtes i està portant a la celebració de més reunions en pisos i cases particulars.

5.1.1 Espais públics

Entre molts joves, especialment entre els adolescents, els espais públics funcionen com a contextos de reunió i de socialització. Són espais molt apreciats per a relacionar-se sense la supervisió adulta. En l'informe de 2007 vàrem presentar extensament la utilització feta pels joves dels espais públics, així com els problemes que se'n derivaven.

La pressió per l'espai públic continua sent un problema present en moltes ciutats, encara que les mesures posades en acció per diferents agents socials han apaivagat alguns dels problemes. Els informants clau han coincidit en què han disminuït la conflictivitat i les queixes derivades arran de les reunions d'adolescents i de joves en els espais públics. Donar solució satisfactòria als requeriments de totes les parts implicades és complex, ja que existeixen joves que prefereixen reunir-se en els espais públics (immigrants i adolescents).

En alguns casos, els joves, per tal d'evitar els conflictes, s'han desplaçat cap a espais públics allunyats de les zones habitades, per la qual cosa han vist reduïda la pressió cap a ells. En altres barris, on allunyar-se dels veïns és impossible, les queixes veïnals i la pressió sobre els joves continua patent. En alguns barris, degut a la seva estructura urbanística, resulten incompatibles les reunions dels joves i el descans dels veïns. Semblant situació pot comportar una difícil solució entre els interessos dels joves i els dels altres veïns.

Els joves llatinoamericans són dels que utilitzen més intensament els espais públics. A partir dels vint o vint-i-dos anys, els joves llatins moderen l'estètica i en disminueixen la seva presència als espais públics, ja que adquireixen més responsabilitats, entre les quals destaca la formalització d'una relació de parella.

En les zones d'oci nocturn, les queixes veïnals continuen, pel soroll provocat pels clients a la sortida dels locals. En aquest sentit, els locals han posat en acció diferents estratègies per tal de reduir-ne l'impacte acústic davant la pressió administrativa que reben per aquests esdeveniments.

La tendència ja apuntada en l'informe de 2007 sobre l'ús "familiar" dels espais públics ha continuat en augment. Moltes famílies, especialment les

llatinoamericanes durant els dies festius, es reuneixen en parcs públics. Mengen, juguen a diferents esports i sobretot es relacionen. Malgrat l'alta concurrència detectada a l'estiu en aquells parcs on se'ls deixa reunir-se, a més d'algun cas de consum compulsiu d'alcohol, no s'ocasionen molts problemes de convivència, tot i què es detecta una minoria de conductes incíviques o il·legals (venda ambulants, juguesques), en les quals s'està treballant per a donar-hi resposta.

El paper de les associacions de veïns és clau per a entendre com ha sorgit la percepció del "problema" en els espais públics. Els veïns de molts barris, especialment els perifèrics, han vist com, durant els últims anys, els espais públics, a vegades guanyats amb les seves movilitzacions i reivindicacions, són utilitzats pels joves procedents d'altres països. Aquesta situació, en moltes ocasions, la viuen amb recel ja que socialment s'han atribuït als joves característiques errònies, relacionades principalment amb bandes violentes.

Les associacions de veïns formen part activa de la societat civil en molts barris i ciutats. La seva presència és notòria en diferents activitats al llarg de l'any i, en els últims anys, han obtingut una quota d'influència bastant elevada. Algunes, han expressat el malestar derivat per la utilització dels espais públics per part dels immigrants i han pressionat els ajuntaments per a reduir-ne l'impacte sense tenir en compte les necessitats relacionals dels joves.

5.1.2 Espais privats

La tendència a reunir-se en espais privats continua augmentant com a alternativa als preus i controls dels locals. Els joves que viuen emancipats i els estudiants en pisos, així com els que viuen amb els pares quan aquests no hi són o en les segones residències, utilitzen l'habitatge per organitzar reunions festives, generalment poc nombroses (màxim uns 10 joves). En les zones rurals, els joves es poden reunir en locals llogats col·lectivament. En aquestes reunions, s'aprofita per parlar, sopar, jugar amb els videojocs i prendre drogues.

Una part dels joves, ha perdut poder adquisitiu, i aquest fet explica, en part, l'augment de les reunions en espais privats. La gestió privada de l'espai i la

sensació de seguretat i llibertat, a més, respecte els espais públics de festa, fan que aquestes reunions siguin molt apreciades pels joves, independentment del seu poder adquisitiu.

Segueixen les referències a festes més concorregudes en les cases i pisos particulars dins l'àmbit urbà, on els assistents romanen a peu dret, la música està més alta, es balla i es parla forçant el to de veu. Degut a la pressió exercida pels veïns solen acabar abans de les 12 de la nit. Continuen les referències a la crida de la guàrdia urbana per tal de finalitzar algunes d'aquestes festes.

5.1.3 Locals d'oci

En els dos darrers informes, els professionals de l'oci nocturn, apuntaven la crisi d'aquest sector. Durant aquest 2008 continuen parlant de "crisi" agreujada per la situació econòmica global. La immensa majoria apunten que alguns joves han disminuït la freqüència i la intensitat de les sortides nocturnes. Segons ells, especialment els adolescents, continuen sortint amb la mateixa freqüència i intensitat, però consideren que han minvat la despesa.

La disminució de la clientela, la menor venda de consumicions, els horaris controlats i limitats i els controls administratius que generen noves despeses en infraestructures, especialment les d'insonorització, són els principals factors apuntats com els desencadenants de la crisi del sector. Aquesta situació està comportant el tancament de locals, especialment discoteques, degut a la impossibilitat de fer front a les despeses i a la disminució dels guanys.

La tendència dels joves a entrar als locals d'oci nocturn cada vegada més tard, unit a les ordenances municipals reguladores dels horaris dels locals comporta, en conseqüència, que els locals com pubs i discoteques, disposin solament d'unes tres o quatre hores per a amortitzar les despeses del negoci i obtenir-ne beneficis.

Els propietaris dels locals, han d'aprofitar les hores de màxima afluència per obtenir ingressos i això genera una alta competència entre els diferents tipus de locals i la necessitat de canvis constants.

Es detecten pràctiques de risc, com ara són: la venda d'alcohol a menors o joves extremadament beguts, la venda d'alcohol i refrescos de baixa qualitat i que els locals superin els aforaments permesos.

Les disposicions legals que regulen els horaris dels locals d'oci nocturn no s'adeqüen a les necessitats horàries d'una part dels joves, la qual cosa sol comportar què, un cop es tanquen els bars i pubs, els joves, o se'n van cap a una sala o discoteca -normalment de pagament- o es queden sense cap local on poder seguir la festa. Aquest fet, fa que els joves que no volen anar a discoteques, es quedin al carrer o se'n vagin a casa seva, el que pot comportar problemes de convivència amb els veïns. El mateix succeeix quan, més tard, tanquen les discoteques.

Enguany, augmenten les referències a locals sense llicència d'activitat que funcionen com a bars o pubs amb música. Obren sobre les tres de la matinada fins a avançat el matí i són locals i baixos preparats per a acollir una festa. Alguna vegada, fins i tot, en algun pis. Es concentren a Barcelona.

Discoteques

Els professionals del sector diuen que, en les discoteques, la majoria dels joves només beuen la consumició inclosa en l'entrada i s'estalvien la "segona copa". Això no significa que els joves beguin menys, sinó que beuen abans d'entrar al local, ja sigui a casa, al pàrking o al carrer. Es porten o compren la beguda en la venda ambulant o en botigues que tanquen tard. Afirmen que molts joves entren a la discoteca borratxos, donant-se una situació que no era tant freqüent en anys anteriors.

Els joves entren a les discoteques cada vegada més tard. Entre les 02.00 i les 04.00 és l'hora més freqüent d'entrada.

Davant l'actual crisi del sector, les discoteques continuen amb diverses estratègies de marketing per a captar clients. Com a més nova, destaca l'intent de seleccionar l'edat dels clients. Així, algunes discoteques, no deixen entrar als menors de 21 anys, d'altres ho allarguen fins als 25 anys ja que saben que els de menys edat solen disposar de menys diners, i que els de més edat prefereixen llocs sense el batibull que solen fer els adolescents.

Degut a les despeses derivades del compliment de les disposicions legals vigents, les discoteques han de mantenir els preus de les entrades i de les consumicions. Per a molts joves, però, aquests preus són excessius o privatis.

Continua en augment la tendència a orientar les discoteques a les demandes del públic. Així, augmenten les discoteques influenciades per les darreres tendències europees, tant pel que fa a la decoració com a les estratègies de màrqueting i, especialment, pel que fa a la programació musical.

Afters

Els *afters* segueixen sent espais d'intensificació de la festa i el consum de drogues.

A Barcelona, continuen les referències de festes no legals, normalment en locals abandonats. Alguns joves, les anomenen *raves*, d'altres, *afters*. Independentment del nom, funcionen com un espai per a continuar la festa un cop tanquen els bars musicals i, més tard, les discoteques. Són espais d'intensificació tant de la festa com del consum de drogues.

Aquestes festes no regulades són molt apreciades pels seus usuaris ja que:

- **Permeten continuar la festa:** Situació molt valorada pels joves que estan sota els efectes dels estimulants i no volen que s'acabi la festa.
- **Econòmicament assequibles**, ja que l'entrada, o és gratuïta o el seu preu oscil·la entre 3€ i 10€. A més, el beure sol ser més barat que en qualsevol local d'oci nocturn.
- **Espais "lliures"**, ja que el control respecte el consum obert de drogues, és més feble.

Continuen en augment les referències a les activitats denominades com a "*afters*" en espais que no han estat pensats, originàriament, per a aquesta finalitat (locals juvenils, platja, bosc, cases particulars, piscines a l'estiu, entre d'altres) que permeten continuar la festa quan tanquen les discoteques o altres activitats festives.

Bars nocturns i pubs

Continuen les tendències dels anteriors anys respecte a l'acceptació i utilització dels bars i pubs entre els joves arreu de Catalunya. A la ciutat de Barcelona i la seva àrea metropolitana, continua la tendència a obrir bars i pubs "temàtics" o especialitzats, com a símbol de l'esperit cosmopolita de la ciutat. Aquests bars, considerats "fashions", són apreciats pels joves més expectants de novetats.

Festivals

Els grans festivals multitudinaris d'estiu han tocat sostre. Aquest any el nombre d'assistents s'ha mantingut gràcies a l'augment de visitants estrangers. Aquests, venen aquí atrets pel conjunt que ofereixen els festivals del nostre país, és a dir: música, sol, platja, mites sobre el tarannà de la gent i l'oferta de drogues, principalment.

En canvi, han proliferat els festivals d'estiu en format més petit i distribuïts per tot el territori. Alguns duren un dia, d'altres dos o tres. En aquest cas els assistents, majoritàriament, són residents a Catalunya.

El preu de l'entrada i les consumicions fan prohibitius alguns festivals per als més joves. Així, en alguns festivals, la mitjana d'edat gira entorn els 30 anys.

Continuen sent uns espais idonis per realitzar consums experimentals de noves drogues.

5.1.4 Festes autogestionades

Raves

L'any passat vam categoritzar les *raves* en dos grans categories: les *raves* hard-teck i les *raves* trance. Categories que emergeixen a partir del perfil d'usuari, la música i les drogues consumides. Aquestes categories es mantenen.

Continua la pressió cap a les *raves*, centrada en els decomissos d'equips, les multes als organitzadors, així com els controls d'alcoholèmia i drogues. Alguns col·lectius davant d'aquesta situació estan organitzant menys *raves* i, quan ho fan, procuren fer-ho en llocs cada cop més allunyats. Augmenta el nombre de les que es fan en espais privats i de les que negocien els permisos amb els ajuntaments, normalment els de municipis petits.

Continuen les referències a *raves* organitzades en l'àmbit rural, coincidint amb les festes majors i d'altres esdeveniments del cicle anual -normalment durant l'estiu. Aquest tipus de *raves* representen una alternativa al programa "oficial" i permeten continuar la festa fins ben entrat el matí.

Han proliferat les *raves* en naus industrials, principalment a Barcelona. Les naus poden ser llogades o ocupades. Aquest tipus de *raves* estan organitzades per col·lectius *ravers*. El preu de l'entrada, si n'hi ha, és inferior a l'entrada de les discoteques. Comencen a mitjanit però la major afluència de públic es produeix un cop han tancat les sales de festa.

Com venim apuntant des dels inicis de l'Observatori, les *raves* són un espai d'intensificació de la festa i del consum de drogues. Al llarg d'aquest any hem detectat com la cocaïna és cada cop més present i apreciada en aquest tipus de festes. A més, apareix una oferta sostinguda que en anys anteriors era més escassa.

Cases ocupades

Pel que fa als centres socials okupats autogestionats (CSOA) no es detecten canvis rellevants respecte els anys anteriors. Dintre del moviment okupa es generen diferències segons el tipus d'oci que s'ofereix per les persones no vinculades estretament als CSOA. Així, els "okupes" que provoquen malestar entre els veïns i fan un ús més compulsiu de drogues, són vistos per ells com a joves desvinculats del moviment okupa, entre els quals es troben joves europeus.

5.1.5 Festes del cicle vital i anual i variacions estacionals

Continuen les nombroses referències a les celebracions festives relacionades amb el cicle vital anual i les vacances, així com la tendència a aprofitar qualsevol esdeveniment per a aquest tipus d'actes. Els més relatats són els sopars.

Com hem apuntat en l'apartat d'estils, les xarxes socials virtuals es configuren com un mecanisme útil per a difondre les festes d'aniversari i d'altres tipus, com ara les festes de cap d'any. Hem tingut referències de festes molt concorregudes degut a l'alta difusió donada mitjançant les xarxes socials virtuals.

Continuen les referències a joves estrangers que venen a celebrar els comiats de solter i els aniversaris.

5.2 Oci i discoteques o “*afters*” (enquestes)

L'estiu

L'estiu continua essent l'època de l'any on es fan més sortides i festes, i és quan es produeix la intensificació del consum de drogues. Les tendències destacades en els darrers informes, es mantenen estables: augment del nombre i la durada de les sortides, augment dels consums i major mobilitat dels joves.

La majoria dels enquestats en les discoteques i “*afters*” hi va de 4 a 8 cops al mes (una quarta part hi va 2-3 vegades al mes). La mitjana és de 4.2 vegades al mes (les dades són molt semblants a les obtingudes l'any 2007).

No s'observen diferències estadísticament significatives entre homes i dones, activitat principal ni per nivell d'estudis, però sí per edats (la freqüència mensual d'assistència disminueix a mesura que s'incrementa l'edat) i també segons amb qui viu l'enquestat (els qui viuen amb parella surten menys i els qui viuen amb la família o amb amics són els que surten més).

Valoració de les discoteques i ‘afters’

Entre les valoracions del què agrada més dels locals destaquen la “música” i l’“ambient”. No hi ha gairebé canvis respecte a les dades dels informes d’anys anteriors.

6. ITINERARIS, MOBILITAT I RELACIONS

6.1 Visió general (xarxes)

Es mantenen les tendències observades i descrites els anys anteriors. Predomina la variabilitat d'itineraris festius segons l'edat, el pressupost, els mitjans de transport, l'època de l'any, el dia de la setmana i l'oferta d'espais i activitats, com a variables més significatives.

Els dissabtes concentren gran part de les sortides festives que han disminuït la resta de dies de la setmana, excepte a l'estiu. En relació a aquesta tendència es percep la de celebrar més festes en pisos i cases particulars, potser com a resposta a la crisi econòmica que els joves pateixen amb més virulència. Les activitats festives en espais públics són també freqüents quan fa bon temps, especialment entre els adolescents.

6.2 Caracterització d'uns quants itineraris

Si, com veníem explicant en informes anteriors, les sortides, excepte esdeveniments especials i a l'estiu, es fan a entorns propers al lloc de residència, la por als controls d'alcoholèmia i drogues han fet alterar els itineraris d'alguns joves fent-los més curts i en entorns de proximitat. En el cas de Barcelona, els dissabtes amb l'obertura del metro, augmenta la mobilitat i és una mesura força acceptada en l'entorn festiu.

El mòbil i Internet incideixen cada cop més en les formes de quedar, contactar i sortir, i estan produint modificacions en les formes de festa, ja que es pot quedar amb amics a qualsevol hora, s'estigui on sigui, i perquè es poden difondre les fotos i enregistraments fets en el moment de la festa.

La mostra d'itineraris és composta per 97 persones, de les quals més de la meitat (59%) són homes i la resta són dones (41%). Un 60% tenen més de 25 anys, mentre que la resta en tenen menys. La mitjana d'edat és de 26 anys.

Bona part dels membres de la mostra d'itineraris viuen a Barcelona ciutat (el 50%). Només un 8% de la mostra resideix en poblacions petites.

Predominen els itineraris corresponents al dissabte (51%). Si considerem el cap de setmana com de divendres a diumenge, aquest aplega el 84% dels itineraris. Els dies feiners de dimarts a dijous presenten percentatges petits i relativament similars (entre 4 i 6%), mentre que el dilluns no acull gairebé cap itinerari.

La durada mitjana de les sortides és de 12 hores (al voltant de 19 hores els homes i de 12 hores les dones). Les durades de més de vint hores representen el 5%, i només un itinerari supera els dos dies.

Una mica més de la meitat dels desplaçaments en els itineraris, tenen lloc en un únic municipi (normalment el de residència) i no se surt d'ell. Al voltant d'una tercera part dels desplaçaments tenen lloc en dos municipis. Els desplaçaments a tres o més municipis són una minoria (el 9%). La gran majoria de tots els desplaçaments (el 85%) tenen lloc en la mateixa comarca o contigües ("a prop", segons la nostra classificació). El nombre de municipis en els itineraris disminueix a mesura que s'incrementa la grandària del municipi de residència. Així, és molt més freqüent el desplaçament a un altre municipi des d'un poble petit que des d'una ciutat gran.

Al llarg de l'itinerari, els enquestats han anat a una mitjana de 7 llocs (un 80% entre quatre i vuit llocs). Un 16% de la mostra han estat a més de vuit llocs. Cal remarcar que no hi ha cap itinerari que es limiti a un sol lloc (el rang va d'un mínim de dos a un màxim de deu llocs). Entre els que van a més de vuit llocs predominen els homes, les diferències, però, no són significatives.

La mitjana de despesa en la sortida és de 49 euros, i és una mica més alta en els homes (50€) que en les dones (47€) (les diferències, però, no són significatives). Només s'observen diferències significatives per durada de l'itinerari: la despesa augmenta a mesura que ho fa la durada en hores i el nombre de llocs on s'ha anat.

En els itineraris predomina l'estada al carrer i a llocs públics, seguida molt d'aprop per l'estada a l'habitatge propi o familiar (correspon majoritàriament als inicis i als finals de l'itinerari), per l'estada a pisos d'amics, de l'estada a bars

musicals-pubs i a discoteques i a bars normals¹². Entre les dotze del vespre i les quatre de la matinada és quan s'observa la màxima aflluència a bars musicals, pubs, i entre les dues i les sis de la matinada a discoteques, macrodiscoteques i *afters*. De dues a vuit hi ha una molt elevada proporció que s'està al carrer.

Al llarg de l'itinerari la major part ha estat amb amics, alguns d'aquests casos amb la parella. Només en una minoria de situacions els enquestats han estat sols (un 9% dels casos, especialment entre les quatre de la matinada i les deu del matí, i abans de les deu del vespre). Predomina l'estada amb grups petits d'amics (fins a cinc), tot i que més d'una quarta part dels itineraris s'han fet amb grups de més de cinc amics, i un 12% en grups de més de 10 persones.

Les activitats que realitzen són molt diverses, destaquen però, parlar, relacionar-se i lligar. Segueixen, en ordre decreixent: ballar, altres, menjar i, a més distància, escoltar música i consumir drogues.

La majoria dels desplaçaments d'un lloc a l'altre es fan en vehicle privat (cotxe, sobretot, i moto; junts fan un 35%) i, dins dels municipis, un 51% hi va caminant, i el 3% amb bicicleta. L'ús del transport públic és minoritari (10% en bus, tren o metro, i un 1% en taxi) i bàsicament concentrat a Barcelona ciutat.

Perfils i tendències:

S'observen diferents pautes de comportament i de consum en funció de l'edat dels i de les joves i de la durada del seu itinerari de marxa. Segueixen un patró similar al de l'any anterior. En síntesi, es pot dir que:

Nombrosos grups de joves inicien la seva sortida al voltant de les vuit del vespre, alguns a les sis, i van a bars o restaurants, o a pisos d'amics. La seva activitat principal és parlar, relacionar-se i menjar. L'estat d'ànim que hi predomina és el d'excitat i content. Aquí, ja s'observen alguns consums de drogues, més variats a mesura que n'augmenta l'edat dels joves. A partir de les deu de la nit, acostumen a anar a pubs o bars musicals i, els més joves, van a discoteques. Un altre grup important de joves (de més edat) comença a anar a la discoteca a partir de les dues de la matinada. En general, s'observa que a mesura que augmenta l'edat hi ha la tendència a sortir i a anar als llocs més

¹² L'estada al carrer ha augmentat força en els darrers anys. Mentre que el 2003 encara era una opció molt minoritària, el 2004 es va convertir en un lloc amb freqüències elevades, i el 2005 va disminuir una mica però es mantingué en tercera posició entre els llocs on la gent havia estat durant l'itinerari. El 2006 es va col·locar en el segon lloc, just després de l'habitatge propi, i el 2007 es va situar en primer lloc. El 2008 continua en primera posició.

tard. A més, entre les deu i les sis de la matinada hi ha un important grup (una quarta part) que es reuneix en carrers, places i d'altres espais públics.

Entre mitja nit i les sis de la matinada, l'activitat més practicada és ballar (de les dues a les quatre més d'un 42% de la mostra ho fan).

Hi ha un nombrós grup de joves que, entre les quatre i les vuit de la matinada, torna cap a casa. Alguns, però, abans d'anar a casa, van a pisos d'amics, amb d'altres parelles o bé amb grups de joves, on hi romanen almenys un parell d'hores. Això es dona més entre els majors de 20 anys. Allà mengen, parlen i es relacionen, escolten música i també fan alguns consums de drogues.

Entre els joves que surten en parella, on predominen els majors de 25 anys, també hi ha la tendència a visitar pisos d'amics, on es troben amb d'altres parelles, tant abans com després d'haver anat a algun lloc (bar musical, pub o discoteca, entre les dues i les quatre de la matinada, preferentment), normalment, però, entre les quatre i les sis de la matinada ja comencen a tornar cap a casa. En aquest grup, la proporció de consums de drogues és més alta entre les 20 i les 24 hores i, a partir de llavors, disminueix (tot i que repunta entre els que queden desperts entre les 6 i les 8 del matí) (els consums són bàsicament de cànnabis i cocaïna).

En tots els grups d'edat hi ha un grup de joves (predominantment homes) que continuen de discoteques o *afters* entre les sis i les vuit del matí i que, a partir d'aquestes hores (o fins i tot més tard), poden anar a cases d'amics. Aquests són els que fan més consums i els que major despesa fan durant la sortida (de fet, els que continuen de marxa a partir de les vuit del matí són els que presenten els nivells de despesa més elevats).

Aquest any, les diferències en consums per edats són menys remarcables, de tal manera que els consums són bastant homogenis a partir dels 20 anys d'edat. Els menors de 20 anys fan uns consums molt menors en tot tipus de drogues. Els majors de 20 anys consumeixen sobretot haixix, seguit de marihuana, cocaïna esnifada, èxtasi en pols i speed (aquest darrer, especialment entre els que tenen 20-24 anys). També s'observa un consum minoritari de ketamina entre homes de 20-24 anys, que van en grups de 5-10 persones, i estan en pisos d'amics-amigues i en raves predominantment). A més a més, els joves de més edat (a partir dels 25 anys) fan consums importants al propi domicili, cosa que a penes es dona entre els més joves.

S'observa també que les proporcions de consums d'haixix i de marihuana es mantenen més o menys homogènies durant totes les franges horàries. En

canvi, els consums d'èxtasi en pols tenen lloc bàsicament entre les dotze de la nit i les sis de la matinada, a l'igual que la ketamina. D'altra banda, la cocaïna esnifada presenta els seus principals nivells de consum entre la mitja nit i les quatre de la matinada, igual que l'speed. La resta de drogues, presenten consums molt minoritaris i escassament rellevants en aquesta mostra.

6.3 Mobilitat territorial i itineraris (enquestes)

En les enquestes també ens hem aproximat als itineraris dels joves durant el cap de setmana a partir de diferents variables i d'altres aspectes relacionats amb la sortida:

Mobilitat territorial

La major part dels enquestats es troben en una població que no és la de residència (el 60%), cosa que, des de la perspectiva de la mobilitat, és prou rellevant. Aquestes dades són similars a les obtingudes l'any 2007 i anteriors. Tot i que hi ha diferències entre els locals segons la ubicació en el territori a Catalunya, es constata que atrauen principalment gent de la pròpia comarca i, secundàriament, de comarques contigües (són una minoria els enquestats que provenen de llocs molt allunyats). Més del 90% dels que s'han desplaçat a un municipi diferent provenen de pobles relativament propers, i només un petit percentatge provenen de llocs més llunyans (d'altres parts de Catalunya o d'Espanya). En això no hi ha gaires diferències importants respecte les dades ja obtingudes en anys anteriors.

Mitjans de desplaçament

Recollim aquí els diferents mitjans que utilitzen els enquestats en discoteques per desplaçar-se des del seu domicili, o del lloc del que provenen, fins al local de l'enquesta (arribada) i els que utilitzen per a retornar a casa o dirigir-se a un altre lloc (sortida). Encara que hi ha algunes diferències entre els mitjans d'arribada i sortida, aquestes són mínimes i, per això, els considerem conjuntament.

La major part dels entrevistats en discoteques, dos de cada tres, es desplaça en vehicles privats: en cotxe, sobretot, o en moto (molt pocs). Una minoria s'hi

desplaça caminant (un 15%), tot i que s'observa una tendència a incrementar-se i un altre 15% s'hi desplaça amb transport públic (similar a l'any 2007 i al 2006). D'altra banda, la gran majoria dels enquestats pensen marxar de la discoteca en cotxe (en una proporció pràcticament igual als que havien dit que havien vingut en cotxe).

Pel que fa a la conducció de vehicles: el 26% conduïen per anar al local d'enquesta, i un 25% pensen conduir per anar-se'n (una mica menys que el 31% del 2007). D'acord amb aquestes dades, es pot suposar que la resta dels que han vingut en vehicle privat (gairebé un 36% de la mostra) han de ser acompanyants d'aquests conductors. És a dir, un 36% de la mostra es desplaça en vehicles conduïts per companys. La proporció de joves que van d'acompanyants és una mica menor que els anys anteriors (el 2007 fou un 40%, i el 2006 un 50% de la mostra).

Tres de cada quatre conductors, aproximadament, són homes. Hi ha més conductors proporcionalment en el grup de 20-24 anys i també entre els que treballen, viuen amb la família d'origen i tenen ingressos propis (les diferències són estadísticament significatives).

Desplaçaments durant la sessió

En aquest punt analitzem si els enquestats en les discoteques van a d'altres locals o llocs, diferents del de l'enquesta, durant la sessió de les activitats d'oci; en altres termes, ens acostem a les característiques dels itineraris que segueixen.

Gairebé el 80% dels enquestats, des de la seva sortida de casa fins el lloc de l'enquesta, havia estat prèviament en un altre lloc (majorment un bar musical o pub)¹³. És a dir, només una cinquena part dels enquestats anava a la discoteca o "after" des de casa seva (una proporció una mica inferior a la del 2007).

¹³ S'observen diferències estadísticament significatives en funció de l'hora d'enquesta: A la franja horària 00 – 02h predominen els que vénen d'un bar/restaurant; a la franja 02-04h i a la 04 – 06h predominen els que vénen d'un bar musical o pub.

Del total d'enquestats que havien estat en un altre lloc abans d'arribar al local de l'enquesta, quasi la meitat havien estat a bars musicals o pubs, i la tercera part a bars o restaurants. La resta provenen, en proporcions minoritàries, d'altres llocs (per ordre decreixent).

Dues terceres parts dels enquestats pensaven tornar a casa des del local de l'enquesta, mentre que una quarta part pensava anar a un altre lloc. Els restants, una minoria (11%), no ho sabien.

Pel que fa als llocs als que pensen anar abans de tornar a casa, destaquen (lleument) els que afirmen que aniran a una altra discoteca, macrodiscoteca o "after", a un bar normal o restaurant, a un pis d'amics i, molt secundàriament, a carrers, places o parcs públics. En general, les tendències són similars a les d'anys anteriors, tot i que s'observa com s'ha frenat la tendència descendent a anar a una altra discoteca després de l'enquesta (33% el 2003; 10% el 2004; 7% el 2005; 4% el 2006; 7% el 2007; 6% el 2008).

Durada de la sessió

La durada mitjana de les sessions és, en quantitats rodones, d'onze hores (una mica menys que el 2007). La durada més freqüent (més de la meitat de la mostra) és de cinc a nou hores. Un terç de les sortides tenen una durada d'entre deu i vint hores. Les durades que superen les vint hores o les inferiors a cinc hores són molt minoritàries. No hi ha diferències significatives ni per sexe, ni per activitat, ni per altres variables sociodemogràfiques, sí, però, per despesa.

Relacions i grups

Quasi tots els enquestats van a la discoteca o "after" acompanyats d'altres persones. Només una petita minoria hi van sols (el 3%, tots ells homes). Aquests resultats són relativament similars als obtinguts el 2007.

Els que arriben acompanyats ho fan majoritàriament en grups petits (fins a 5 persones).

Despesa

Entre els enquestats en discoteques, la despesa personal mitjana dels dies com els de l'enquesta (quan surten de nit i van a discoteques) és de 48.5 € (el 2007 era de 48, el 2006 de 43, i el 2005 de 37). Si es té en compte que la mitjana de sortides mensuals a discoteques és de 4.4 això suposa una despesa mensual de 213 €. Aquestes despeses són relativament inferiors a les dels anys 2007 (241 €) i 2006 (217€), però encara majors que les dels 2005 (188€) i 2004 (172€).

La despesa mitjana és més gran en els homes (60 €) que en les dones (33 €) (les diferències són significatives, i respecte el 2006 ha augmentat la despesa dels homes –de 55 a 60€– i la de les dones ha disminuït lleument –de 36 a 33€). Les diferències també són significatives per activitat principal (els que treballen tenen més del doble de despesa que els que només estudien) i per origen dels ingressos (els que tenen ingressos propis tenen més despesa).

7. CONSUMS I DROGUES

7.1 Visió general (xarxes)

7.1.1 Consums

Les innovacions i l'emergència de nous patrons i noves tendències en el consum de drogues varien lentament al llarg dels anys. En les pròxims punts plantejarem les novetats detectades i aquelles situacions més minoritàries recollides en els informes anteriors, evitant al màxim les reiteracions encara que aquestes seran inevitables per tal de contextualitzar el present text.

Com vam apuntar en l'informe 2007 les diferències generacionals dels actuals adolescents i joves amb els seus pares, pel que fa als consums de drogues, no són tan grans com en altres èpoques. Així doncs, continuem detectant pares consumidors, ex-consumidors o que havien estat propers al consum de drogues. Aquests, solen mantenir un discurs més tolerant vers el consum de drogues dels fills. Augmenten les referències a pares que cultiven marihuana amb el fills.

7.1.2 Substàncies

Tabac

El consum de tabac segueix perdent força com a ritual de pas cap a la joventut. Unit a això, s'observa la creixent estigmatització social del fumador, paral·lela a la restricció del consum en els espais públics. Tot això, fa que minvi l'atracció dels joves cap al tabac el qual, a més, alguns consideren com una despesa evitable ja que els seus efectes psicoactius són imperceptibles i poc valorats.

Com apuntàvem en el darrer informe continua la difusió del tabac de picadura. Per a alguns és una estratègia per fumar menys i, per a d'altres, una manera d'estalviar diners. S'està generant l'imaginari que és més sa i menys perjudicial que les cigarretes, especialment s'atribueixen aquestes condicions a les

marques de picadura que es presenten com a tabacs exempts d'additius químics.

Continuen les referències als abandonaments del consum de tabac. La pressió social, la por als efectes negatius a curt i llarg termini, dissuadeixen molts joves de continuar amb l'hàbit de fumar. La majoria ho aconsegueixen utilitzant-ne els recursos propis d'altres, n'utilitzen l'ajuda de professionals.

Alcohol

Continua la normalització del consum d'alcohol entre la població juvenil. És utilitzat per a potenciar la socialització i per a dur a terme comportaments que no són habituals estant sobri. Gaudeix d'una gran centralitat en les sortides nocturnes de la majoria dels joves. Per a molts, és l'única droga consumida.

Pel que fa a les tendències apuntades en informes anteriors:

- Continua sent la primera droga consumida i la que més es barreja. El consum de cocaïna està associat de manera gairebé indissociable al d'alcohol.
- Està molt difós beure alcohol abans d'entrar als locals d'oci nocturn, ja sigui a casa, en els espais públics, al pàrking de la discoteca o també en bars o pubs més barats que el següent local que es visitarà. La finalitat és beure més barat.
- Relacionat amb el punt anterior, els professionals de l'oci nocturn manifesten el seu malestar per la poca venda de consumicions als locals. Apunten que es consumeix més cervesa que combinats.
- Entre els més joves, especialment, es segueixen produint borratxeres i alguns episodis de beguda excessiva durant un curt període de temps. Els adolescents, han de tornar a casa del pares a una hora concreta i, per tant, tenen menys temps per beure encara què surten abans, això pot incidir en l'acceptació d'aquestes pautes de beure.
- Malgrat la normativa vigent, l'accessibilitat a l'alcohol per part dels menors d'edat és fàcil. Encara què, en algunes situacions tinguin

dificultats per a aconseguir alcohol, quan volen beure acaben fent-ho. La facilitat és deguda a l'afany de recaptació dels propietaris de locals o botigues de queviures i a la venda ambulant. A més, els de més edat, continuen facilitant l'accés a l'alcohol als menors d'edat.

- Els més joves continuen minimitzant els riscos de l'alcohol. Aquests riscos es perceben feblement degut a la normalitat i a la centralitat de què gaudeix l'alcohol en les sortides nocturnes de la immensa majoria dels joves.

Al llarg del 2008, els patrons i hàbits vers el consum d'alcohol per part de la població juvenil han produït controvèrsies en l'opinió pública, malgrat es parlava de comportaments presents entre els adolescents i els joves des de fa anys, tot i que es presentaven com a innovacions. En ocasions, els missatges emesos per alguns agents socials, especialment determinats mitjans de comunicació, han presentat només els consums més intensius i els que comporten més riscos, la qual cosa ha provocat certa alarma social.

Begudes energètiques

Les begudes energètiques continuen en difusió i són força apreciades, especialment pels adolescents. Entre alguns adolescents, es tracta dels únics estimulants consumits.

Es manté estancada la tendència apuntada en els darrers dos informes, sobre els consums en context laboral.

Per a alguns treballadors del món de la nit, es tracta d'una beguda ideal per a mantenir-se desperts i evitar-ne així el consum d'estimulants il·legals, especialment cocaïna.

Cànnabis

L'any passat apuntàvem cap a un estancament del cànnabis ja que havia tocat sostre. Aquesta tendència ha continuat i, fins i tot, el consum s'està desaccelerant.

Entre els adolescents, emergeixen les següents tendències:

- El consum de cànnabis, durant els últims anys, ha simbolitzat un ritual de pas cap a la joventut. Actualment, el consum de cànnabis està perdent força com a ritual de pas, sent substituït pel consum de bens carregats simbòlicament, especialment els relatius a les noves tecnologies, que estan agafant protagonisme en aquest afer.
- La popularització i normalització del cànnabis comporta en l'actualitat, que el seu consum no simbolitzi un acte de transgressió. Això fa que en l'actualitat, molts adolescents dirigeixin la seva actitud transgressora cap a d'altres comportaments.
- Apareixen alguns indicis d'adolescents que atribueixen el consum de cànnabis a joves d'estils allunyats al d'ells i que són malvistos. Aquesta atribució, actua com a dissuasiu del consum de cànnabis.
- El major control sofert dins els instituts, ha fet que el consum de cànnabis sigui menys present en els centres d'educació. Això, ha provocat la invisibilització i la negació del consum en l'àmbit escolar per la por a les mesures repressives.

Entre la població juvenil, detectem les següents tendències:

- A partir dels 20-22 anys disminueix el consum repetitiu o compulsiu de cànnabis durant els temps formals, reservant-se el consum per als temps informals un cop complertes les obligacions diàries. Alguns, però, segueixen consumint-ne al llarg del dia, especialment haixix.
- Detectem una disminució de la presència del cànnabis en l'espai públic. Això és degut a què alguns consumidors són més prudents a l'hora d'escenificar el consum davant de persones no properes a ells per evitar-ne l'assumpció de riscos. Així, el consum de cànnabis durant els temps formals, s'ha invisibilitzat.
- Una minoria, durant el trànsit cap al món dels adults, continua amb l'hàbit de fumar cànnabis. Així, a partir dels 30 anys, trobem tres grans perfils de consumidors de cànnabis. Un primer perfil amb un patró de consum diari, normalment després d'haver complert amb les obligacions

quotidianes i amb la finalitat de relaxar-se. Un segon perfil que en consumeix de forma més regular, fins i tot durant les activitats laborals. I un tercer perfil de consumidors esporàdics que en consumeixen quan estan en companyia d'amistats i amb finalitat relacional i recreativa. Molts d'aquestes subjectes són pares de família.

- Com ja veníem apuntant en informes anteriors, alguns consumidors després d'anys de consum, volen abandonar-lo, ja sigui per deixar l'hàbit de fumar, que consideren nociu o ja sigui per la presència d'efectes negatius de tipus psicològic. Alguns poden abandonar-lo amb relativa facilitat mentre d'altres presenten més dificultats, fet que els fa emergir una sensació o consciència "d'addicció". Aquests darrers són, majoritàriament, els qui demanen tractament de deshabitació en serveis especialitzats de drogodependències.

Cocaïna

La cocaïna continua la tendència presentada en els darrers informes, és a dir, la difusió és gairebé absoluta, en tots els contextos i tipus de festes i joves. No hi ha diferències entre les ciutats i els pobles. És una substància de moda i molt apreciada.

Molts professionals i joves parlen de la "moda" de la cocaïna producte de la seva difusió i acceptació per part dels consumidors.

Augmenten les referències de consums experimentals de cocaïna entre els adolescents, tot i que en parlen més que n'experimenten.

Producte de la difusió trobem major presència de cocaïna en les *raves*, substància fins fa poc minoritària en aquest context, la qual cosa és un fonament més del grau de difusió.

Al llarg dels anys, l'Observatori ha exposat com la majoria de consumidors de drogues il·legals eren policonsumidors, és a dir, consumien les diferents substàncies en funció de l'oferta, el context i d'altres variables. Molts consumidors de cocaïna, abans de provar-la, havien experimentat amb altres

estimulants –en diferent grau. Quan apareix el consum de cocaïna, però, baixa considerablement el d'altres estimulants (speed, MDMA).

Gairebé tots els consumidors de cocaïna la mesclen amb alcohol i tabac. El consum d'aquestes substàncies es veu augmentat amb la cocaïna i és molt apreciada la mescla i potenciació d'efectes entre cocaïna i alcohol.

Una minoria de consumidors de drogues il·legals, com ara l'speed o la MDMA, veuen la cocaïna com una droga perillosa i en descarten el seu consum.

L'augment del consum esdevingut durant els darrers anys, és un indicatiu de l'augment de la demanda de tractament de deshabitució per cocaïna, que creiem que continuarà durant els pròxims anys.

Diferents professionals de tractament de drogodependències apunten l'augment del consum de cocaïna injectada per part de població ex-heroïnòmana o heroïnòmana.

Al llarg de 2008, els mitjans de comunicació ens han presentat recurrentment la presència de pasta base, especialment a la ciutat de Barcelona. Des de les xarxes de l'Observatori hem detectat consums de pasta base. Hem d'apuntar què:

- No és una droga recreativa ni és vista com una droga que potencia la socialització en els espais de festa.
- Per a la majoria dels consumidors de drogues i, especialment, per als consumidors recreatius de cocaïna, fumar-la en base es veu com a problemàtic i addictiu. Aquesta percepció funciona com a mecanisme de protecció per a una gran proporció de joves consumidors de cocaïna.
- Els consumidors de pasta base responen a dos gran perfils. D'una banda, persones que provenen de situacions marginals i desestructurades, com ara ex-presidiaris, malalts mentals i també ex-heroïnòmans o heroïnòmans. I d'una altra, alguns adolescents i joves immigrants en situació d'extrema vulnerabilitat social.
- La cocaïna base està en lleuger augment entre els perfils anteriorment esmentats, però allunyada del consumidors recreatius.

Speed

Pel que fa a l'speed no s'aprecien canvis importants quant al 2007. Apuntem les característiques més rellevants del seu consum:

- El preu continua estable a 20€ el gram. Només en festivals i en esdeveniments especials es ven a un preu lleugerament superior.
- El seu baix cost fa que sigui un estimulants apreciat per adolescents i joves amb un poder adquisitiu relativament baix. Aquest motiu, unit a la vivència dels efectes negatius a mig termini com a lleugers ("baixades", ressaques i absència d'altres efectes psicològics) fa que, per a alguns joves, sigui una substància apreciada.
- Després d'anys de consum, quan comencen a aparèixer efectes negatius més severes, ressaques més fortes, baixades emocionals més llargues i severes, i també problemes de salut mental (ansietat, depressió, mania persecutòria, entre altres) se n'abandona el consum. Alguns deixen l'speed per a consumir cocaïna.
- És el principal estimulants de col·lectius alternatius, especialment punk i ravers. Per a alguns d'aquests joves el consum d'speed és gairebé un símbol d'identitat.
- L'oferta es manté estable al llarg de l'any. El circuits de distribució van en paral·lel al de la cocaïna, units, però, de manera especial al de l'èxtasi i també, en menor mesura, al de la ketamina.

Èxtasi

L'èxtasi es conegut per diferents noms: pastilles, MDMA, cristall, i M, entre els més corrents. Gaudeix de diferents atribucions simbòliques en funció del format de presentació. En aquest sentit, per a la majoria dels consumidors, la presentació en pastilles està associada a baixa qualitat i, en conseqüència, s'ha generat una major percepció del risc quant al seu consum. Per contra, la presentació en pols és més apreciada ja que es veu com de més qualitat i perquè es té una percepció més positiva d'ella.

L'oferta d'èxtasi en pastilles és inestable i, en molts contextos i xarxes socials, és difícil comprar-ne. La major oferta es presenta en festivals d'estiu i grans esdeveniments.

Pel que fa a la presentació en pols, la percepció de risc és inferior en comparació a les pastilles.

Podem parlar d'una lleugera difusió entre els adolescents i joves de la presentació en pols i cristall, en els contextos de ball i d'intensificació de la festa.

m-CPP

Durant els anys 2005 i 2006 la m-CPP va generar una alarma de salut pública pel fet que, el seu consum, comportà una sèrie d'urgències hospitalàries, degudes a la confusió dels consumidors en prendre'l pensant-se que era MDMA.

Al llarg del 2007, vam detectar consums experimentals d'aquesta substància, és a dir, persones que consumien m-CPP conscients de que no era MDMA, i que valoraven com a positius els seus efectes.

Durant aquest 2008 la m-CPP ha passat del tot inadvertida. No hem tingut referències a venda de pastilles de m-CPP com si fossin de MDMA. Actualment és una substància desconeguda o vista en negatiu per la majoria de consumidors de drogues il·legals.

2CB¹⁴

L'any passat advertíem de les primeres referències de pastilles de 2CB d'una dosi (10mgr) a 10€ la unitat. Al llarg de 2008 han continuat les referències a aquest tipus de pastilles, especialment en festivals de música electrònica.

Des de l'any 2000, l'Observatori ve advertint del consum de 2CB per part de joves que porten temps en el consum de drogues. Abans de l'aparició en format pastilla, la 2CB es venia en format pols, normalment, a 300€ - 400€ el gram, del qual en sortien 30-40 dosis (entre 3 i 4€ la dosi), calia, però, comprar-ne un

¹⁴ Anonenat també nexus.

gram. Això unit a que els canals de distribució es mantenen fora del context de festa, en limitava la difusió fora dels cercles restringits.

Algunes característiques de la 2CB presenten dificultats per a la seva administració correcta la qual cosa podria provocar problemes entre els usuaris amb poca informació. Així hem de tenir present:

- La 2CB és una substància desconeguda per a la majoria dels joves.
- Per a la correcta dosificació, la diferència entre pocs mil·ligrams de substància comporta efectes substancialment diferents. Així, d'una dosi de 10 mg (estàndard) a una de 20 mg hi ha una gran diferència, aquesta darrera pot provocar forts efectes al·lucinògens que poden desencadenar en atacs d'ansietat i pànic.
- S'està instaurant en l'imaginari juvenil un discurs banalitzador del risc de la 2CB, ja que es veu com una substància com la MDMA però més al·lucinògena, sense posar l'èmfasi en els problemes de dosificació.

LSD

En els últims anys l'oferta del LSD era inestable i, de vegades, inexistent. El 2007, advertíem de la major presència d'aquesta substància en diversos contextos de festa, especialment en *raves* i festivals. Al llarg del 2008 la tendència s'ha mantingut i l'oferta ha estat relativament estable.

El consum del LSD sol ser molt experimental i es reserva per a ocasions relativament especials. Són molt pocs els joves que la tilitzen de manera regular.

Hi ha un temor als efectes al·lucinògens del LSD la qual cosa en limita el consum i el fa experimental i, a la majoria dels joves, els allunya de la substància.

Bolets al·lucinògens

Al llarg del 2008 han augmentat lleugerament les referències al consum de bolets al·lucinògens. Per tant, s'inverteix la tendència al retrocés presentada durant el 2006 i, especialment, el 2007.

El consum de bolets al·lucinògens es presenta majoritàriament en contextos desvinculats de la festa nocturna. Reunions en espais privats i acampades a l'aire lliure són els contextos elegits per a consumir-ne bolets. Més minoritaris són els consums en concerts i festivals a l'aire lliure.

Com en el cas del LSD el consum de bolets és molt experimental per la qual cosa són pocs els consumidors que realitzen més de dos consums l'any.

Tot i molt minoritàries continuen les referències a l'autocultiu de bolets que arriben principalment dels Països Baixos. S'haurà de seguir la procedència dels bolets després de la seva il·legalització a Holanda a principis de novembre de 2008.

Ketamina

Aquest any, segueix la tendència esmentada el 2007 d'un augment de la difusió de la ketamina.

La ketamina està difosa en les *raves* i és apreciada pels joves anomenats "ravers o *raveros*", especialment entre els que freqüenten les *raves* hard-teck on, per a alguns, el consum de ketamina és un símbol d'identitat. Entre aquest col·lectiu i en aquest context, no es troben diferències quant a l'edat. Una minoria de *ravers* s'injecta ketamina.

La difusió de la ketamina, també continua més tènueament en altres contextos, especialment en els d'intensificació de la festa (*afters* i festivals). Detectem més referències a consums de ketamina entre els menors de 25 anys.

La ketamina es mescla amb d'altres drogues, especialment amb speed, MDMA i, en menor mesura, cocaïna. Molts joves parlen de la ketamina com una substància que ajuda a "regular" els efectes estimulants de la cocaïna o l'speed. La ketamina és apreciada per els seus efectes anestèsics i dissociatius. Per a alguns, és la droga més apreciada en les sortides nocturnes.

Per a molts joves consumidors de drogues il·legals, especialment entre els majors de 25 anys, la ketamina és una droga perillosa, alguns l'equiparen a l'heroïna, anomenant-la "l'heroïna del segle XXI". A més, anomenen els consumidors de ketamina "els ionquis de la festa".

GHB

El GHB està molt poc present en els contextos de festa, continua baixant el seu consum. La major part de joves consumidors de drogues descarten el consum de GHB. L'oferta és limitada.

Les úniques referències són en contextos d'intensificació de la festa, especialment *afters* i en contextos gais.

Opi

Les referències d'opi han estat molt minoritàries durant el 2008. No està en difusió. Només joves molt posats en el consum de diferents drogues el consumeixen. L'oferta depèn del cicle estacional, ja que augmenta a l'estiu i disminueix tant l'oferta com la qualitat a la tardor i a l'hivern.

Heroïna

Continuen, encara que escasses, les referències a joves autòctons que consumeixen heroïna fumada per a mitigar els efectes dels estimulants. Es detecten consums minoritaris entre joves estrangers dels països de l'Est, molts d'ells en contacte amb els recursos assistencials.

Metilfenidat

Primeres referències de consum de metilfenidat obtingut de les oficines de farmàcia i desviat de la prescripció original.

Òxid nítrós

L'any passat apuntàvem un augment, encara que tènue, del consum d'òxid nítrós. Al llarg del 2008 només s'ha detectat en els festivals d'estiu. Com hem apuntat, els festivals d'estiu són un gran reclam per a joves estrangers, especialment britànics. Això ens fa pensar que la presència i consum d'òxid nítrós en aquests festivals és protagonitzat per joves estrangers. No creiem que guanyi molts adeptes entre els joves residents a Catalunya.

Popper

Pel que fa al consum de Popper ha continuat la tendència detectada durant el 2007, referent a consums recreatius i festius desvinculats del col·lectiu gai, tot i que molt minoritaris.

Chemical Research (RC'S)

El consum de Chemical Research és molt minoritari. Són utilitzats per joves experimentadors molt posats en el consum d'altres drogues ("psiconautes"), bastant informats sobre la dosificació i els efectes de les diferents substàncies que componen aquesta família.

7.2 Consums segons les enquestes

Aquest apartat, recull diversos consums al llarg de la sessió de l'activitat d'oci enquestada; els consums, per tant, fan referència al dia d'enquesta.

Alimentació i consums de begudes no alcohòliques

La gran majoria (78%) dels enquestats en discoteques i "afters" havia menjat a casa seva abans de sortir, el 45% havia menjat quelcom durant la sessió d'oci i abans de ser enquestat, i una proporció semblant (46%) pensava fer-ho després de l'enquesta i abans d'anar a dormir. Són dades relativament similars a les d'anys anteriors.

Si es consideren conjuntament (el rellevant és si s'alimenten o no), s'observa que només una minoria no ha menjat res ni pensa fer-ho (un 3%).

Quant al consum d'aigua o d'altres begudes no alcohòliques, quasi la meitat dels enquestats havia pres aquestes begudes en el moment d'enquesta.

Tabac

Una majoria àmplia dels enquestats en discoteques fuma durant la sortida (més de dues terceres parts). Tot i que no s'observen diferències significatives respecte a cap de les variables sociodemogràfiques, el consum sembla una mica superior en dones (75% de fumadores) que en homes (66%) i també per despesa (a major despesa per sortida, major proporció de fumadors). Les dades generals són similars a les del 2007, i es manté l'important increment del consum de tabac en dones (2006 era 62%; i el 2007 era 72%).

Cal assenyalar que es manté una tendència pròpia d'anys anteriors, on el tabac és l'única substància on predominen les consumidores.

Alcohol

La major part dels enquestats en discoteques o “*afters*” ha consumit alcohol durant la sortida (84%) (igual que l'any anterior).

Cal destacar que la gran majoria dels enquestats (68%) consumeix begudes alcohòliques de graduació alta els caps de setmana: destil·lats i combinats (i, a més, poden beure cervesa o vi). La resta de bevedors (al voltant del 16% del total d'enquestats) només consumeixen cervesa, preferentment, o vi. Els abstemis són el 16% restant.

Si es consideren conjuntament les dades de les enquestes en discoteques des de 1999 s'observa una tendència relativament estable pel que fa a la proporció de bevedors i en funció del tipus de beguda (graduació alta i baixa).

Altres drogues (drogues il·legals)

El percentatge de consumidors de drogues il·legals se situa al voltant del 40% (una dada similar a la del 2007, cosa que suposa una estabilització en la tendència a la disminució dels consums entre la mostra analitzada: en el 2005 era del 53%, i en el 2004 de 46%).

A continuació descrivim segons la proporció de consumidors (de més a menys) els consums de cada droga: haixix (24%); marihuana (17%); cocaïna esnifada (9%); èxtasi en pols (4%); speed (3%); cocaïna esnifada amb tabac (3%); altres drogues (menys del 2%). Policonsum: 8%. Cànnabis exclusivament: 24%. Policonsum sense incloure el cànnabis: 3%¹⁵.

Un 16% dels enquestats han consumit alguna “droga nova” durant els darrers mesos (gairebé igual que el 2007 que va ser un 15%) (el 2006 va ser un 9%, i el 2005 un 19%). Respecte el 2007 s’observa que els casos de consumidors de drogues noves augmenten (passa de 38 a 61 casos) (mentre que el 2006 van ser 35 i el 2005 van ser 74), al mateix temps que el nivell de drogues noves gairebé es manté (passa de 11 a 12).

Entre aquestes “noves drogues” per als enquestats, destaquen les següents (en ordre decreixent, percentatge sobre el total d’inicis): MDMA (21%), Cocaïna (20%); Speed (13%); Marihuana (11%); Haixix (10%); Ketamina (10%); Trippis (5%). La resta d’inicis són més minoritaris (“èxtasi”, “cristal”, “bolets”, “opi”).

Algunes consideracions d’interès (enquestes en discoteques):

- Hi ha algunes diferències significatives pel que fa al consum de drogues (en general) en funció de certes característiques sociodemogràfiques dels enquestats. Així, hi ha diferències per sexe (més homes

¹⁵ El consum d’haixix es l’únic que es manté estable, fins i tot repunta una mica, amb un 24.5% (el 2007 va ser del 23.1%) (després d’haver estat al 38.3% el 2005), mentre que la marihuana baixa del 19.7% al 16.6% d’enguany (el 2005 era d’un 26.9%). La cocaïna esnifada també baixa del 15.4% al 9.2%; mentre que la cocaïna fumada baixa gairebé la meitat, del 5% al 2.6%. La resta de drogues baixen totes de manera dràstica: L’èxtasi en pols, que l’any anterior havia incrementat força – de l’1% al 7%-, enguany baixa al 4.1%. L’speed baixa del 4.2% al 2.8%. La ketamina baixa del 4% al 0.5%. L’èxtasi en pastilles gairebé desapareix (després d’haver pujat del 2.8% al 5% el 2007). La resta de drogues són testimonials o han desaparegut.

En termes generals, el consum exclusiu de cànnabis augmenta al 24.4% (cosa que trenca amb la tendència a la baixa dels darrers anys: 19% el 2007, 23% el 2006, 32% el 2005). El policonsum baixa al 8.4% (des del 15.7% del 2007), amb la qual cosa es recupera la tendència descendent que portava els darrers anys (el 2006 va ser del 11.1%, i el 2005 del 15.7%, i cal recordar que el 2004 va ser de 26.4%). I el policonsum sense incloure la cànnabis disminueix al 3.3% (amb la qual cosa es recupera la tendència descendent trencada l’any passat) (el 2007 va ser del 10.2%; el 4.1% el 2006, i el 6.3% el 2005).

consumidors que dones); per activitat (més consums entre els que 'estudien i treballen' i entre els que són a l'atur); per la despesa de la sessió de "marxa" (els consums s'incrementen a partir de 30€, i es multipliquen entre els que gasten més de 60€ per sessió); i per la franja horària (la proporció de consums augmenta progressivament a mesura que passa la nit).

- Apareixen diferències estadísticament significatives en funció de la durada de la sessió, de tal manera que el percentatge de consumidors de drogues s'incrementa considerablement (es dupliquen) a partir de les 10 hores de sortida, i es torna a duplicar a partir de les 20 hores de durada. A mesura que passa la nit, augmenta la proporció de consumidors.
- Existeix una associació estadísticament significativa entre consum de drogues i tabac (el 46% dels que fumen tabac consumeixen alguna droga il·legal, cosa que també fa el 25% dels que no fumen tabac), així com entre consum de drogues i alcohol (el 44% dels que beuen alcohol consumeixen alguna droga il·legal, cosa que també fa el 18% dels que no beuen alcohol) (són proporcions iguals que les del 2007). Les correlacions són especialment significatives en el cas de l'haixix (correlaciona amb l'alcohol i el tabac), i de la cocaïna esnifada (correlaciona amb el consum d'alcohol).
- Les mitjanes de despesa s'incrementen amb el consum de drogues; més entre els consumidors de cocaïna i d'èxtasi en pols, en general, policonsumidors (són màximes quan hi ha consum de cocaïna). Pel que fa a l'alcohol s'observa la mateixa tendència (i les diferències són significatives).
- Els consumidors de cocaïna es poden descriure de la següent manera: les dues terceres parts són homes, repartits més o menys equitativament entre tots els grups d'edat majors de 20 anys, tenen principalment estudis secundaris (seguits d'universitaris), treballen i la

gran majoria tenen ingressos personals, però viuen principalment amb la família, tenen una despesa per sessió superior a 30 € (més de la meitat d'ells superior a 60€). Tres de cada quatre fuma tabac i la pràctica totalitat beuen alcohol (nou de cada deu, combinats). Quasi la meitat fumen haixix, quasi la quarta part marihuana, i una proporció una mica superior prenen cocaïna fumada amb tabac, un de cada deu consumeix èxtasi en pols, i un de cada vint speed. Gairebé la quarta part han pres alguna 'droga nova'. La majoria van a discoteques entre 4 i 8 vegades al mes, però la durada de les seves sortides és de 10-20 hores, van amb cotxe (un 17% condueixen) (un 14% han patit un accident i un 47% coneixen algú proper que ha patit un accident),

- Si es consideren les dades obtingudes des de 1999 s'observen les següents tendències:
 - La proporció de consumidors de drogues, en general, es va mantenir estable durant uns anys, des de fa cinc anys va augmentar sostingudament, fa dos anys la proporció baixà, i l'any passat hi hagué un lleu repunt i enguany es manté igual.
 - La proporció de consumidors d'haixix, després de mantenir-se estable durant uns anys, va augmentar força fa quatre anys i fa dos anys va disminuir, l'any passat encara va disminuir més i enguany es manté amb un lleu repunt. Mentre que la proporció de consumidors de marihuana s'incrementava continuadament des de l'any 2000 fins el 2005, però a partir d'aquell any va començar a disminuir fins arribar al 17% d'enguany).
 - La proporció de consumidors d'èxtasi venia decreixent des del 2001, tot i que en els darrers anys la caiguda semblava haver-se detingut una mica, el 2006 el descens va ser considerable, però el 2007 va repuntar i aquest any ha tornat a baixar força. Cal destacar que, continuant la tendència iniciada l'any passat, aquest any el consum d'èxtasi en pols (4,5%) ha superat de lluny el d'èxtasi en pastilles (0,5%).

- La proporció de consumidors de cocaïna durant els darrers anys presentava una tendència marcadament ascendent, el 2005 semblava haver-se estabilitzat, el 2006 va disminuir, el 2007 va tornar a posar-se als nivells anteriors, i aquest any ha disminuït força (del 15% al 9% l'esnifada, i la fumada ha baixat a la meitat de l'any anterior).

8. EFECTES I CONSEQÜÈNCIES

8.1 Valoracions i efectes positius i negatius

Al llarg d'aquests anys venim observant que la majoria dels consumidors utilitza les drogues per sortir de festa, potenciar les relacions interpersonals, afavorir els rituals grupals i cercar estats d'ànim individuals desitjats segons el context. Una minoria, alguns dels quals comencen a manifestar conseqüències negatives, les pren de vegades fora del context grupal i festiu, o en fan un ús abusiu.

Ja no apareixen novetats en aquests àmbits. Per a una explicació exhaustiva remetem als informes anteriors.

8.2 Conseqüències negatives

En els darrers anys ha augmentat el coneixement que tenen els joves sobre problemes i riscos, així com les maneres de minimitzar-los, la qual cosa ha incidit en una reducció de les actuacions d'urgències mèdiques.

Les dones continuen sent més sensibles i més actives en aquest camp.

8.3 El recursos assistencials en drogodependències a Catalunya

En els darrers anys els recursos assistencials en drogodependències, han vist com el perfil d'usuari canviava, degut a l'augment de les demandes de tractament d'usuaris de cocaïna, desvinculats del món de l'heroïna. Aquest "vell" recurs creat per a donar resposta als usuaris d'heroïna ha hagut d'encaixar aquest "nou" perfil i s'està donant un procés de transició i adaptació a les noves demandes.

Durant l'any 2007 vam endegar una primera prospecció sobre la situació actual del recursos assistencials de drogodependències a Catalunya. En l'informe 2007 vam presentar els primers resultats. Al llarg del 2008 hem continuat amb la prospecció. A continuació, presentem els resultats que complementen els del 2007.

8.3.1 Dificultats i resistències dels joves per accedir al tractament

Són diversos els factors que influeixen en les resistències dels consumidors de drogues, especialment de cocaïna, per a realitzar una petició de tractament. Els professionals dels recursos assistencials en drogodependències, apunten diversos factors per explicar la baixa demanda i les resistències dels consumidors problemàtics¹⁶ de cocaïna per accedir als tractaments de deshabitació. Entre aquests factors en destaquem:

1. **Atribucions sobre el propi consum.** La majoria dels consumidors, veuen el seu consum compatible amb el seu entorn, considerant-lo normalitzat socialment. No es veuen ni s'identifiquen com a drogoaddictes. Es consideren usuaris de drogues amb finalitats recreatives, desvinculats del món marginal i problemàtic, i solament veuen problemes en els consums d'altres persones.
2. **Invulnerabilitat percebuda.** En gaudir d'una sensació de control sobre la cocaïna, els consumidors la consideren una substància segura amb un risc baix de desenvolupar problemes.
3. **Període de latència.** És relativament llarg el temps transcorregut entre l'inici del consum de cocaïna i el moment en què es presenten els primers problemes severos, en el cas de què aquests apareguin. És molt minoritari l'aparició de problemes després de pocs mesos de consum.
4. **La Síndrome d'abstinència** és un fenomen controvertit entre els professionals. Els usuaris no perceben una addicció ni una síndrome d'abstinència física. Això unit a que molts consumeixen exclusivament

¹⁶ La visió sobre què es considera un consum problemàtic és diferent entre els consumidors i els professionals. Alguns professionals, tendeixen a considerar problemàtics consums recreatius ocasionals mentre que els consumidors són reticents a reconèixer els problemes. Els pares també solen considerar qualsevol tipus de consum com a problemàtic.

durant els caps de setmana, comporta una escassa consciència del problema.

- 5. Subestimació o negació del problema.** Un cop els consums comencen a comportar problemes i l'entorn immediat o un professional planteja la situació problemàtica dels consums, el consumidor argüeix diferents motius per a negar el problema o considerar-lo menys greu. En aquest moment els consumidors plantegen que poden abandonar el consum quan ells volen.
- 6. Inicis de tractaments per pressió.** Els professionals relaten com, en la pràctica professional, es trobem amb usuaris, que han començat el tractament obligats per les pressions, principalment dels familiars. Aquests usuaris, degut a la falta de consciència de problema, en el moment que normalitzen la situació amb la família, abandonen el tractament.

8.3.2 Dificultats dels recursos assistencials.

Entre els diferents problemes que presenten els recursos assistencials de drogodependències per a donar resposta als tractaments de deshabitació de cocaïna, trobem els següents.

- 1. Estigmatització dels recursos assistencials.** Una part important dels recursos assistencials de drogodependències, especialment els CAS, van néixer per a donar resposta als problemes derivats de l'heroïna. Degut als problemes associats al consum d'heroïna, els usuaris, i per extensió, els recursos pensats per a ells, foren estigmatitzats. En l'actualitat, l'estigma dels recursos és un factor pel qual els joves tenen sèries resistències per a accedir a aquests recursos.
- 2. Imatge dels recursos assistencials amb presència d'heroïnòmans.** Els professionals ens han parlat reiteradament de com el fet d'entrar en un recurs on se sap que els usuaris són "heroïnòmans", genera una forta resistència a iniciar-ne un tractament, ja que no volen anar a un lloc on hi ha "ionquis", ni que se'ls assimili a ells. Aquesta situació s'evita en els

recursos assistencials integrats en CAP's o Hospitals, ja que, en aquests serveis, hi ha d'altres tipus de pacients.

- 3. Horaris.** En ocasions, encara què cada cop menys, poden ser incompatibles amb els horaris laborals dels usuaris. Els recursos, conscients d'aquesta situació, allarguen els horaris durant la tarda i obren el dissabte al matí.
- 4. Temps de la visita.** En ocasions, la durada de la visita és insuficient per a cobrir la demanda.
- 5. Medicalització de l'assistència:** Alguns professionals, apunten com la visió mèdica del tractament en alguns recursos, comporta que molts joves es distanciïn del tractament, ja que consideren que els seus problemes no són mèdics.
- 6. Desconeixement de la realitat juvenil i de les substàncies.** Alguns professionals, consideren que desconeixen la realitat dels joves i de les substàncies per ells consumides. Com a resultat, en ocasions, el tractament es pot fer allunyat de les necessitats dels joves per a solucionar els seus problemes.
- 7. Abstinència.** En determinats tractaments es demana mantenir-se abstinent. Si el usuari no pot mantenir l'abstinència, pot decidir-se a abandonar el tractament per no tenir d'assumir el fracàs. En alguns perfils fóra oportú treballar en la reducció del consum.
- 8. Usuaris amb malalties mentals associades.** Els tractaments d'usuaris amb malalties mentals associades requereixen una atenció especial. En ocasions es presenta la situació d'usuaris que venen derivats des dels serveis de psiquiatria.
- 9. Coordinació entre recursos.** La falta de coordinació entre diferents recursos assistencials, comporta que l'usuari hagi de realitzar diferents gestions o repetir les ja fetes abans d'endegar un tractament. Això, pot comportar desmotivació entre els usuaris i fer-los desistir d'iniciar el tractament.

- 10. Falta de professionals.** Per a donar resposta a les noves demandes, en alguns recursos falten professionals. Alguns d'ells n'ocupen la jornada laboral en la gestió del recurs i les exigències més immediates i, en conseqüència, no es poden plantejar nous serveis ni optimitzar els recursos existents, ja que els actuals estan saturats. En conseqüència, les llistes d'espera poden fer desistir els usuaris de realitzar la primera visita.
- 11. Teràpies i seguiments pensats per a heroïnòmans o adults.** Els recursos, en estar pensats principalment per a heroïnòmans, tenen limitacions a l'hora de donar resposta als cocaïnòmans, com fóra oferir més teràpies grupals o psicoterapèutiques. Aquestes situacions, poden provocar una falta d'adherència al tractament.
- 12. Abandonament per pressió de grup.** Entre els més joves, es pot donar l'abandonament del tractament degut a la pressió del grup.
- 13. Població immigrant.** La cultura i la llengua són un aspecte que poden dificultar els tractaments entre la població immigrant.
- 14. Masculinització del recurs.** En el cas de les dones, la seva situació pot ser més difícil degut a que són una minoria.

8.3.3 Imaginari dels joves

A partir dels 3 grups de discussió realitzats per a conèixer l'imaginari del joves vers els recursos assistencials en drogodependències extraïem què:

- **Desconeixement.** El joves tenen un gran desconeixement tant de l'oferta com dels tipus de recursos assistencials de drogodependències. No saben on trobar-n'hi ni com realitzar una consulta a no ser que ells, o algú proper, hagi tingut problemes.
- **Necessaris però per a uns "altres".** Consideren que són necessaris els recursos però per als consumidors problemàtics, i no per a ells.
- **Estigmatització.** En els discursos dels joves es veu com reproduïxen l'estigma cap als recursos ja que aquests estan pensats per a heroïnòmans, molt diferents a ells.

8.3.4 La clínica privada

En la prospecció realitzada durant el 2007 vam detectar com la clínica privada jugava un paper important en el tractament de deshabitació en el consum de cocaïna. Al llarg de 2008 hem continuat indagant quant al paper de la clínica privada. La invisibilitat d'aquests recursos, juntament amb l'ètica i l'anonimat, en ocasions, han suposat un problema durant la recerca.

És impossible estimar quants pacients estan en tractament de deshabitació per cocaïna en la xarxa privada. No existeixen indicadors ni dades epidemiològiques, ni tampoc cap estratègia en marxa per a poder-ho conèixer. Alguns professionals creuen que la majoria dels usuaris en tractament de deshabitació de cocaïna a Catalunya, recorren a la clínica privada, mentre d'altres consideren que representarien la meitat.

La clínica privada és un recurs apreciat i utilitzat per a realitzar un tractament de deshabitació en cocaïna. Les raons són diverses i en destaquen:

- Les consultes d'una clínica privada estan allunyades de l'estigma d'alguns recursos.
- En aquest sentit, els usuaris eviten ser associats a "drogoaddictes"
- Els usuaris no han de compartir espais amb heroïnòmans ja que els serveis estan separats.
- Els usuaris creuen que es garanteix més la confidencialitat i l'anonimat.

Així, un aspecte a destacar és que els usuaris d'aquests serveis són joves de classe benestant. En aquest sentit, són molts els pares que forcen els fills per a acudir a la clínica privada evitant-ne, així, l'estigmatització tant dels fills com la seva pròpia, ja que molts pares consideren la dependència del seu fill com un fracàs de l'educació que els han donat.

8.4 Les lleis i els conflictes

Pel que fa a la immigració, especialment, en l'àmbit rural hem detectat discursos, actituds i conductes xenòfobes. Són un minoria, però cada vegada

més nombrosos, els joves que no accepten la presència de joves immigrants en els contextos de festa, la qual cosa reforça el comportament restrictiu cap a aquests col·lectius d'alguns empresaris. En algunes zones s'està generant malestar per la presència d'immigrants en els espais d'oci. Les situacions tenses neixen després de la ingesta compulsiva d'alcohol i arran de qualsevol pretext es desencadenen insults o conductes burlesques que, en ocasions, deriven en baralles.

Els joves immigrants continuen tenint dificultats per accedir als locals d'oci nocturn. La negativa a no deixar-los entrar pot generar situacions d'enfrontament entre els controladors d'accés i els joves. Alguns empresaris els hi dificulten l'accés ja que consideren que són un entrebanc per al seu negoci ja que allunyen la clientela autòctona i els estrangers amb més diners.

Les mesures penals alternatives per consum de cànnabis dirigides a adolescents, estan cada vegada més esteses i més ben acceptades tant entre els professionals com entre els adolescents.

L'aplicació de la llei del tabac continua generant malestar entre els professionals i usuaris del món de la nit. En molts locals la llei es continua sense aplicar.

8.5 Accidents de trànsit

El carnet per punts i el canvi en la legislació, han fet disminuir el nombre de conductors que condueixen sota els efectes de l'alcohol i superant la taxa permesa. La tendència és clara, ja que molts joves, havent begut, s'abstenen de conduir encara que la disminució ve més motivada pel temor a les sancions que per l'augment de la percepció del risc. Aquesta situació, limita la mobilitat en les sortides nocturnes provocant malestar entre els joves, especialment entre els que resideixen en zones sense alternativa de transport públic.

La figura del conductor assignat està en difusió, sobretot quan s'han de realitzar llargs itineraris, tot i que encara és molt minoritària. Hi ha molts joves que sempre volen anar amb al seu cotxe per la importància i significació que li donen per sortir de festa.

Les alternatives de transport organitzades per algunes discoteques i Ajuntaments o Consells Comarcals, estan estancades en relació als anys anteriors.

D'altres joves, continuen assumint-ne el risc i condueixen beguts. Continuen les referències de joves que busquen camins alternatius per a evitar els controls de trànsit i avisar-se pel mòbil quan es treuen els controls. Alguns, en acabar la festa, esperen unes hores abans de tornar a agafar el cotxe.

Durant el 2008 s'han difós notícies relatives a l'ús policial del test de detecció de drogues il·legals. Entre els joves la percepció i informació sobre aquestes mesures és contradictòria. Donat el tipus de sistema de detecció, els consumidors de drogues il·legals poden ser penalitzats a causa dels seus consums previs¹⁷, encara que ja no estiguin sota els efectes de les drogues. Aquest fet, ha creat malestar entre els consumidors encara que, malgrat tot, pocs desisteixen de consumir abans d'agafar el cotxe. Contradictòriament, entre els consumidors d'estimulants, hi ha la creença que una dosi abans de conduir millora la seva resposta al volant.

A la ciutat de Barcelona l'ús del bicing i el metro tota la nit del dissabte ha potenciat la disminució de l'ús del transport privat.

En l'enquesta en **discoteques** s'observen diferències estadísticament significatives entre els que condueixen i els que no condueixen pel que fa al consum d'alcohol. Així, entre els que condueixen, hi ha una menor proporció de bevedors d'alcohol (68%, una proporció inferior al 75% de l'any passat) que entre els que no condueixen (90%, quasi igual que el 88% de l'any anterior), i hi ha més abstemis (34% ara, 25% l'any passat) però més bevedors de begudes d'alta graduació (53% ara, 63% l'any passat). Malgrat tot, cal destacar que tot i això, més de dues de cada tres persones que condueixen beuen alcohol (la majoria destil·lats). D'altra banda, al voltant de la tercera part dels conductors han pres d'altres drogues (les diferències no són estadísticament significatives). Totes aquestes dades són relativament similars a les del 2007 si bé, enguany, s'observa una lleu tendència a la disminució dels consums (d'alcohol i de

¹⁷ El temps previ de consum és variable segons les substàncies.

drogues) entre els conductors (respecte a l'any passat, que havia augmentat lleument).

A més a més, cal tenir en compte que els conductors representen al voltant de la tercera part de la mostra i que un 36% del total d'enquestats són passatgers que van amb aquests conductors en vehicles privats (cotxes i motos). Si la distribució d'aquestes característiques fos uniforme (és un supòsit), tindriem que una bona part dels enquestats es desplaçaria en vehicles conduïts per algú que ha begut alcohol, i una bona part d'ells per algú que, a més, ha pres d'altres drogues.

La sèrie de dades històriques de les enquestes, mostren una tendència a la disminució del consum de drogues i d'alcohol entre els conductors.

8.6 Riscos i diferències segons el gènere o l'edat

Un 7.4% dels enquestats ha patit un accident de trànsit en els darrers mesos (percentatge inferior a l'any anterior), mentre que un 43% afirma que algú proper a ell ha patit un accident de trànsit en el mateix període (implica també una disminució respecte el 2007).

Riscos segons el gènere

Continuen les diferències entre homes i dones descrites en els darrers informes i que, de manera molt resumida, fan referència a les següents tendències:

- Les dones són més prudents pel que fa als consums, els quals solen ser més moderats que els dels homes ja que en fan un ús més restringit i controlat de les substàncies i sospesen més els riscos. Prenen més precaucions i intenten no exterioritzar tant el consum (excepte en el cas del tabac) ja que són sabedores que els seus consums generen més alarma que els dels homes. Solen fer menys mesclades. No consumeixen tantes drogues il·legals ni alcohol, tot i que en molts casos arriben als mateixos estats d'embraguesa que ells.
- Culturalment, se'ls hi segueix assignant el paper de tenir cura de les figures masculines i, quan apareixen problemes associats al consum,

són elles les que juguen aquest paper. Això, també incideix en la seva major prudència respecte els consums i els efectes i conseqüències negatives.

- Són mes convidades pels homes, tant a consumir alcohol com a la resta de drogues, ja que aquests pensen que si accepten és més fàcil tenir relacions sexuals amb elles.
- La seva implicació amb el mercat és més restringida que la dels homes, essent gairebé anecdòtica.
- Quan es relacionen afectivament amb homes que consumeixen solen incorporar o aproximar-se als patrons d'ells. Si es trenca la parella es tornen a definir els consums, tot i que, de vegades, el trencament pot implicar consumir-ne més.
- Solen tenir més controls familiars i fan menys sortides, en les quals ,proporcionalment ,gasten menys diners que els homes.
- Són més receptives a les actuacions preventives.
- Aquests trets i diferències entre homes i dones no són tan nítides entre els adolescents ja que, a més, elles solen preferir com a companys masculins joves de més edat que elles.

També en els darrers anys i ara amb nitidesa veiem que la presència de dones immigrants en els contextos de festa, a excepció de les llatinoamericanes, és infreqüent. Quan hi són, solen tenir un paper més passiu que els nois. Tot això és degut a pràctiques socials i culturals diferenciadores entre homes i dones.

Són cada vegada més notòries les noies que no consumeixen cap tipus de drogues. En canvi, també detectem que algunes consumidoras estan equiparant els consums als dels seus parells nois.

Als serveis de tractament hi ha més proporció d'homes que de dones, tot i que en alguns d'ells estan augmentant. Tenen més dificultats per a accedir-hi, però un cop dins del recurs, s'adhereixen més al tractament

Riscos segons l'edat

Es mantenen les diferències establertes en els informes anteriors.

Cada cop és més palès que les fronteres de les edats i els comportaments atribuïts socialment, i per tant “adequats” per a una edat determinada, estan canviant. Els adolescents volen experimentar amb els comportaments que atribueixen als joves quan abans millor i, d'altra banda, hi ha joves de 30 anys que són becaris en una Universitat o que encara viuen amb els pares i en depenen d'ells.

Els adolescents, continuen sent els que donen més importància al fet de sortir i consumir drogues per a sentir-se més iguals als joves, tot i el pes que en les seves vides poden estar guanyant les “pantalles d'ordinador” en detriment de les sortides.

Tenen més problemes a l'hora d'accedir als locals, gairebé no hi ha cap oferta d'aquests dirigida a ells i, per això, entre d'altres motius, estan més als espais públics.

Quan més s'aproximen als 30 anys, s'aprecia una major disminució de les sortides festives i dels consums de drogues, tot i que hi ha una minoria (que creix any rera any) que supera aquesta edat, que no assumeix més responsabilitats i que pot intensificar, enlloc de reduir, aquests comportaments.

9. MERCAT

Continuen vigents els tres nivells de venedors descrits en anys anteriors, atesa la seva implicació en l'estructura del mercat: de "nivell baix", de "nivell mitjà" i els traficants més "institucionalitzats". Tot i aquesta diferenciació, pel que fa als objectius de l'Observatori, solament ens centrem a estudiar els primers.

Els de nivell baix, solen ésser consumidors que s'impliquen en la venda per a sufragar el propi consum i, alguns, per a mantenir un cert nivell de despesa en l'àmbit de la festa. Són anecdòtiques les dones en aquestes tasques.

Venim detectant com, en els darrers anys, alguns traficants venen exclusivament cocaïna. D'altres, venen diferents substàncies com speed, MDMA i ketamina, però no cocaïna.

Continua la tendència de comprar drogues per telèfon. Aquesta modalitat és apreciada per la seguretat de la transacció ja que es realitza en espais privats.

Es continuen detectant la venda de drogues adulterades, sobretot en festivals i grans concentracions, la qual cosa suposa un major risc per a la salut pública.

L'oferta de la majoria de les drogues és estable al llarg de l'any. En moments puntuals, coincidint amb esdeveniments molt especials del cicle anual (Cap d'Any, Sant Joan i festes populars) alguns venedors es poden quedar sense existències degut a l'alta demanda.

10. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

10.1 Conclusions

10.1.1 Joves i estils

Els joves, al llarg de la joventut, varien la relació que mantenen amb la festa i el consum de drogues. En determinades èpoques, la freqüència de les sortides nocturnes és més alta.

Entre els factors que potencien l'augment de les sortides nocturnes, trobem: una major disponibilitat de temps i diners, la necessitat de relacionar-se, el fet d'utilitzar la festa com a principal canalitzador d'emocions i tenir adquirides poques responsabilitats socials.

Entre els factors que potencien la disminució de la freqüència i la intensitat de les sortides nocturnes trobem: tenir parella -especialment els nois-, adquirir més responsabilitats socials mitjançant la família o la feina i realitzar d'altres activitats d'oci.

Les noves tecnologies estan adquirint major pes en la socialització dels adolescents. Estan alterant les relacions personals a partir de la comunicació mediada per ordinador i poden estar retardant la incorporació als espais d'oci nocturn i al consum de drogues.

En alguns casos, l'ús de les noves tecnologies, simbolitza un ritual de pas cap a la joventut.

Augmenta la presència dels majors de 30 anys en els espais de festa.

L'estètica hip-hop continua amb difusió entre diferents col·lectius d'adolescents. Molts joves de barri, actualment, llueixen estètica hip-hop.

Els joves immigrants no estan produint innovacions en els consums ni en les formes de festa. Les noies, excepte les sud-americanes, no són visibles en els contextos de festa.

Els joves immigrants tenen dificultats per accedir als locals d'oci nocturn. Es detecten conductes xenòfobes cap a ells.

Existeix un circuit d'oci nocturn dirigit als turistes i als estudiants Erasmus.

Alguns joves han perdut poder adquisitiu amb la crisi econòmica. Encara que aquest fet no ha afectat de manera important al nombre de sortides nocturnes, sí que ho ha fet pel que fa a la despesa destinada a la festa.

10.1.2 Oci i temps lliure

Encara que continuen les referències a les concentracions de joves en els espais públics, aquestes estan generant menys molèsties i queixes.

Les associacions de veïns juguen un paper important en la gestió dels conflictes derivats de la utilització dels espais públics.

Augmenten les referències a les reunions i celebracions de festes en els espais privats, per a fer una festa més barata.

Disminueixen les sortides festives entre setmana. El cap de setmana es concentren sobretot en el dissabte.

Continua la crisi del sector de l'oci nocturn. El nombre de clients es manté estable però disminueix la despesa. Alguns locals degut a la impossibilitat de fer front a les despeses, han de tancar.

Les disposicions legals que regulen els horaris dels locals d'oci nocturn no s'adeqüen a les necessitats horàries d'una part dels joves, ja que cada vegada surten i van als locals més tard.

Els grans festivals d'estiu han tocat sostre. Prolifera els festivals més petits distribuïts pel territori.

Continua i s'accentua la pressió policial cap a les *raves*. Els organitzadors busquen alternatives, com montar-les en espais privats o demanar permisos als ajuntaments.

Augmenten les referències de les xarxes socials virtuals com a estratègia per a difondre festes, tant per part dels joves com dels locals.

10.1.3 Consums de drogues

Els pares dels actuals adolescents i joves pertanyen a una generació que ha viscut la festa i el consum de drogues sense tanta distància generacional respecte als fills com les anteriors.

En els centres educatius, degut al major control, el consum de drogues ja no es tant visible ni genera tanta alarma.

El consum de tabac, alcohol i cànnabis, per a una part dels adolescents, ja no és l'únic element del ritual de pas cap a la joventut. En els darrers anys, està agafant força el consum de noves tecnologies de la informació i la comunicació.

Continuen les referències a consums intensius d'alcohol, com a comportament normalitzat en el context de festa. Augmenta la preocupació dels professionals pel patró de consum d'alcohol entre els joves.

S'aprecia un estancament del consum de cànnabis. Està perdent presència en l'espai públic. Ja no està tant de moda. A partir dels 20 anys es redueix el consum intensiu i en disminueix el nombre dels fumadors diaris que també fumen durant les seves tasques laborals.

El consum de cocaïna s'està normalitzant entre els diferents segments de la població jove. És la substància que està més de moda i en difusió en tots els contextos.

Augmenten les referències de consum de cocaïna base entre la població que viu en situacions d'extrema vulnerabilitat social. No està en difusió entre la població "normalitzada", ja que es veu com una substància perillosa.

L'èxtasi, en format cristall o pols, està en lleugera difusió, sobretot en contextos de música i ball.

El consum d'speed es manté estable. Augmenten els joves que l'abandonen perquè prefereixen consumir cocaïna.

Tot i ser molt minoritari, augmenten les referències a la presentació de 2CB en pastilles.

La ketamina segueix en lleuger ascens tot i que, per a alguns, té una imatge negativa.

10.1.4 Conseqüències

El consumidors problemàtics de cocaïna continuen presentant resistències per endegar i continuar tractaments als recursos assistencials de drogo-dependències de titularitat pública.

Aquests recursos, en ésser creats per a donar resposta als problemes derivats de l'heroïna, tenen dificultats per a canviar la imatge i adaptar-se a les necessitats dels consumidors problemàtics de cocaïna.

Els joves consumidors de drogues il·legals desconeixen l'oferta de recursos assistencials en drogodependències. A més, consideren que van destinats a drogoaddictes problemàtics, amb els quals no s'identifiquen.

La clínica privada té un paper important per a donar resposta a la dependència a la cocaïna, una part important dels consumidors amb problemes la prefereixen.

Les mesures penals alternatives per consum de cànnabis dirigides a adolescents, estan cada vegada més esteses i més ben acceptades tant entre els professionals com entre els adolescents.

El test de detecció de consum de drogues i els control d'alcoholèmia han fet disminuir la conducció sota els efectes de l'alcohol i pot portar a un major control del consum d'altres drogues per part dels conductors.

A Barcelona, el "bicing" i l'obertura del metro tota la nit durant els dissabtes i els dies assenyalats són molt acceptats pels joves.

10.2 Recomanacions

Continua essent bàsic prioritzar políticament i de forma clara, quins són els riscos que es volen evitar i coordinar-ne les actuacions de totes les institucions que intervenen en un mateix territori.

Cal continuar la tasca de proporcionar **espais esportius** i de reunió per als joves immigrants, dotant-los de monitors.

Cal seguir treballant amb els veïns dels barris en els quals hi ha més queixes pel fet de la utilització dels espais públics, per evitar que criminalitzin els joves que més els utilitzen.

Impulsar sistemes de **transport públic** en zones de molta concentració de joves durant les nits de festa, allà on no hi ha metro. Continuar potenciant totes les mesures que evitin als joves desplaçar-se amb vehicles propis, tant a les ciutats com als pobles.

Estendre el "bicing" les 24 hores i obrir el metro les nits de divendres i les vigílies de festius.

Plantejar estratègies educatives adaptades als joves llatinoamericans per a què continuïn estudiant o per incorporar-se al món del treball amb èxit.

Continuar els esforços en buscar nous **enfocaments assistencials** per intentar apropar els centres als joves i evitar la manca d'afinitat actual i l'alt percentatge d'abandonaments de tractament. Els centres haurien de canviar la seva imatge i situar-se en la xarxa sociosanitària normalitzada; evitant-ne les distàncies entre professionals i joves, reconsiderant els horaris, oferint una franja més ampla d'obertura, oferint informació per Internet, realitzant tasques preventives, acolliment, orientació i suport a les famílies, i, en general, implicant més als serveis de la xarxa sociosanitària per a coordinar-se i fer derivacions.

Crear en els recursos assistencials espais d'ajuda i assessorament a les famílies.

Implementar nous recursos assistencials dirigits exclusivament als consumidors joves de cocaïna i d'altres estimulants. A grans trets, es tractaria d'espais on els joves poguessin anar a demanar informació sobre drogues, assessorar-se i trobar resposta a dubtes generats a partir del consum. Espais on no fes falta programar la primera visita i amb uns horaris amplis. La finalitat d'aquest context seria donar informació, assessorar els joves en matèria de drogues i detectar els consums problemàtics.

Integrar els recursos de drogodependents en la xarxa sanitària.

Promoure la **formació dels professionals** de la XAD en el tractament de cocaïna i en el referent a les característiques dels joves i els usos de drogues en els contextos de consum.

Potenciar la formació dels professionals d'Atenció Primària en la detecció precoç dels problemes de drogues.

Possibilitar que els professors dels Instituts d'Ensenyament Secundari (IES) tinguin accés a formació sobre consums de drogues.

Continuar potenciant les **mesures** penals o administratives **alternatives** a les sancions administratives per consum i/o tinència de cànnabis en els espais públics.

Promoure entre els adolescents i els joves el consum responsable d'**alcohol** mitjançant **campanyes de prevenció** especialment dirigides a ells.

Potenciar les estratègies de prevenció de reducció de riscos en els contextos de festa, adequats a les necessitats dels usuaris, especialment en aquells col·lectius que assumeixen més riscos (*ravers*, adolescents). Així mateix, realitzar recerques acotades a aquests

Promoure les activitats i espais organitzats pels joves, per tal de potenciar **activitats de lleure** desvinculades de l'oci nocturn.

Promoure les bones pràctiques en el sector de l'**oci nocturn**. Així, fóra convenient **formar els treballadors** del món de la nit; especialment, als cambrers, en la dispensació responsable d'alcohol i als controladors d'accés, en la gestió i mediació de conflictes.

11. BIBLIOGRAFIA

Conde, F. (2002). *La mirada de los padres: Crisis y transformaciones de los modelos de educación de la juventud*. Madrid: Fundación CREFAT.

Díaz A, Pallarés J, Barruti M. (2000) *Primer informe (1999). Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.

Díaz A, Pallarés J, Barruti M. (2001) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil (2000)*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.

Díaz A, Pallarés J, Barruti M. (2002) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2001*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.

Díaz A, Pallarés J, Barruti M. (2003) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2002*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.

Díaz A, Pallarés J, Barruti M, Espluga J. (2004) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2003*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.

Glaser BG, Strauss AL. (1967) *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago, Aldine.

Martínez Oró, D.P, Pallarés J, Barruti M, Espluga J, Canales G. (2008) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2007*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.

Pallarés J, Díaz A, Barruti M, Espluga J. (2005) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2004*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.

Pallarés J, Díaz A, Barruti M, Espluga J, Canales G. (2006) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Metodologia i Informe evolutiu 1999 - 2005*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Salut.

Pallarés J, Barruti M, Espluga J, Oró DP, Canales G.(2007) *Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil. Informe 2006*. Barcelona, Institut Genus, informe no publicat.

Trinidad, A; Carrero,V; Soriano, R (2006). Teoría fundamentada “Grounded Theory”. La construcción de la teoría a través del análisis interpretacional. Madrid: Centre de Investigación Sociológicas.